No. 40. 1862.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 3 April.

F. KLEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

Editie van woensdag avond 8 ure.

[illegible] burgemeester en wethouders van Vlissingen,
[illegible] weten, dat door den raad dier gemeente, in zijne [illegible]

VERORDENING houdende aanvulling der verordening regelende de invordering eener plaatselijke belasting op het gemaal te Vlissingen.

Ter aanvulling der verordening regelende de invordering eener plaatselijke belasting op het gemaal te Vlissingen, vastgesteld door den raad dier gemeente den 16 maart 1861, wordt aan art. 46 dier verordening eene nieuwe alinea toegevoegd, welke aldus luidt:

„Indien de uitvoer van brood, van rogge vermengd met hooger belaste graansoorten, plaats vindt uit garnizoens- of andere onder openbaar gezag staande bakkerijen, zullen burgemeester en wethouders bevoegd zijn, deswege tot een maximum van een en een halve cent per pond brood, teruggave ter zake van betaalde plaatselijke belasting te verleenen, zullende het bedrag van die teruggave geregeld worden, naar de erkende hoeveelheid rogge, tarwe of spelt, die tot de zamenstelling van dat brood is gebezigd."

Aldus vastgesteld door den gemeenteraad van Vlissingen, den 23 december 1861.

De burgemeester,
D. UYTTENHOOVEN, *L. B.*
De secretaris,
P. FORBES WELS.

Zijnde het raadsbesluit tot heffing dier belasting van den 10 december 1855 (behoorende bij het koninklijk besluit van den 20 december 1855, no. 79) zoo als het was gewijzigd bij raadsbesluit van den 16 maart 1861 (behoorende bij het koninklijk besluit van den 22 julij 1861, no. 51) op nieuw goedgekeurd bij koninklijk besluit van den 2 februarij 1862, [illegible]

En is hiervan afkondiging geschied waar het behoort, te Vlissingen den 1 maart 1862.

De burgemeester en wethouders van Vlissingen,
De burgemeester,
J. W. CALLENFELS.
De secretaris,
P. FORBES WELS.

BINNENLANDSCHE TIJDINGEN.

Middelburg 2 April.

Er is in den laatsten tijd veel gesproken en geschreven over den rampzaligen toestand onzer schutterijen. Nog onlangs kwam er een werkje uit van den heer De Beer Poortugael, waarin dat punt krachtig werd besproken. Het is dan ook niet te ontkennen dat er verandering moet komen in het wezen der burgerwapening. De toestand onzer dagen is onhoudbaar. De schutterijen hebben reeds gedurende vele jaren bestaan en bestaan nog slechts als eene parodie, als een karrikatuur van den militairen stand. De positie van dienstdoend schutter wordt thans nog beschouwd als een lastpost, waaraan velen zich trachten te onttrekken door een gefingeerd domicilium ten platte lande te kiezen of door zich zoo veel mogelijk te laten afkeuren. Het wordt dan ook algemeen erkend dat de schutterijen thans van dien aard zijn dat zij niet beantwoorden kunnen aan het doel, om in tijd van nood werkelijk een integrerend deel van het staande leger uit te maken.

De oorzaak van dit ongelukkig verschijnsel is gelegen in de zwakke bepalingen der wet van 11 april 1827, (Staatsblad no. 17), waarbij weinig of liever niet de vorming tot een goed soldaat op den voorgrond staat. Onaannemelijk is het toch voorzeker dat men den schutter alleenlijk door het schieten naar den schijf zal vormen tot krijgsman, geschikt om er in oorlogstijd op te kunnen vertrouwen. Hoe vele bewijzen levert daarbij de geschiedenis niet op van het ongeradene, om met zulke manschappen oorlog te voeren, die op het slagveld door hunne ongeoefendheid de onberekenbaarste nadeelen en verliezen veroorzaken.

Men zou kunnen meenen dat de schutterijen onnoodig zijn. Wanneer wij echter lezen in de memorie van beantwoording betrekkelijk het wetsontwerp op de nationale militie, hetwelk in het vorige jaar is aangenomen, dat ons land een aantal van 32,000 schutters volstrekt noodig zou hebben en bij een aanval van de zeezijde een nog grooter aantal, dan zien wij dat op de schutterijen voor een groot deel zelfs de verdediging des vaderlands is gebaseerd. Dan hebben wij het regt te vragen waar die 32,000 man goed gedisciplineerde schutters zullen te vinden zijn. Men mag immers niet aannemen dat er bij eventuelen oorlog tijd genoeg voorhanden zal wezen om de schutters tot soldaten te vormen. Men [illegible] ons niet den veldtogt tegen van 1830; evenmin als Nederland, had België toen over eene goed geregelde staande armee te beschikken; en de schutterijen konden toen óf geoefend worden, óf hadden slechts ongeregelde benden tegenover zich.

Is het dan te verwonderen dat men reeds zoo lang van alle zijden op verandering en verbetering heeft aangedrongen? Het rampzalig stelsel der schutterijen, waarop tot nog toe de verdediging des lands is gebaseerd, behoeft toch ook spoedige voorziening [illegible] van Europa is waarlijk beneveld genoeg om [illegible] aan het „si vis pacem, para bellum" te herinneren. Meer [illegible] bij den officier, opdat de kommando's niet door minderen van rang moeten worden ingefluisterd, waardoor hij daalt in de schatting zijner manschappen; krachtiger subordinatie, grooter magt van den schuttersraad om de onwilligen te straffen; verheffing van den rang van schutter, en eindelijk meer exercitiën, — deze allen zijn vereischten die tot de eerste behooren, om het doel te zien bereikt, waarmede de schutterijen zijn ingesteld. Kan het dan verwondering baren dat wij thans, bij de aanstaande heropening der kamers, op nieuw de aandacht willen vestigen op een der eerste belangen des vaderlands.

De stoomboot van Rotterdam is heden avond na een reis van acht uren alhier aangekomen. Deze late aankomst is toe te schrijven aan een lek hetwelk de boot op de hoogte van de Steenbergsche vliet bekomen heeft.

Bij het doen van eenige herstellingen aan het Provoosthuis op den Dam alhier had heden morgen een ongeluk plaats. Een werkman, die bezig was een steen van grooten omvang los te maken viel van eene daar geplaatste stelling. De steen die op hem viel, verbrijzelde hem het linkerbeen, terwijl de regterarm door den val gebroken en ontwricht is. Reeds heden moest men tot de amputatie van het been overgaan, welke gelukkig schijnt afgeloopen te zijn.

---

* Gisteren voormiddag is de reede van Vlissingen gepasseerd het engelsche koninklijk jagt Victoria en Albert, stoomende naar Antwerpen. Aan boord bevond zich H. K. H. de kroonprinses van Pruissen. Van de vesting en de batterij der marine werden de gebruikelijke salutschoten gelost.

---

* Men schrijft ons uit Vlissingen:

„Naar wij vernemen zijn alhier heden nacht eenige goederen ontvreemd uit een pakhuis in de Palingstraat, waartoe men zich door verbreking der sluiting den toegang heeft weten te verschaffen. De dader of daders zijn tot hiertoe aan de nasporingen der policie ontsnapt."

Vrijdag a. s. zal het juist 300 jaar geleden zijn dat het kanaal van Gent naar Sas van Gent voltooid werd. Een onzer lezers die door de ligging zijner woonplaats zeker goed in de gelegenheid is het belang dat onze provincie bij dat kanaal heeft te waarderen, heeft ons zijne geschiedkundige aanteekeningen betrekkelijk dat onderwerp afgestaan; onze lezers vinden ze in het bijvoegsel van dit nommer.

De heer Carutti, gezant van Z. M. den koning van Italië bij het nederlandsche hof, is maandag te 's Gravenhage aangekomen ter vervanging van den heer de Taliacarne, die tot eene andere bestemming is geroepen.

H. M. de koningin en Z. K. H. de prins van Oranje, benevens talrijk gevolg, zijn maandag middag per extra trein uit Amsterdam in de residentie teruggekeerd. Z. M. de koning zal deze week naar het Loo vertrekken. H. M. de koningin zal slechts eenige dagen te 's Hage vertoeven en alsdan de reis naar Stuttgardt aanvaarden, tot het brengen van een bezoek aan Hd. vader. Bij die gelegenheid zal H. M. ook een bezoek gaan afleggen bij H. K. H. de hertogin van Saxen-Weimar-Eisenach, geboren prinses Sophie der Nederlanden.

Op verzoek des burgemeesters heeft Z. M. besloten nog twee dagen in de hoofdstad te vertoeven, hoofdzakelijk om dingsdag het openbaar verslag over den staat der stads-armenscholen bij te wonen, hetwelk in de oude luthersche kerk zal gehouden worden. *(Nieuw dagblad van 's Gravenhage.)*

Het Journal des Pays-Bas heeft dezer dagen gemeld, en ook wij namen het berigt over, dat H. M. de koningin naar Parijs zou gaan en dat Z. M. zich later ook daarheen zou begeven. Wij meenen te mogen verzekeren, dat het Journal des Pays-Bas in eene dwaling verkeerd heeft of onjuist werd ingelicht, daar er sprake geweest is noch van eene reis van H. M. noch van die des konings naar Parijs. Waarschijnlijk heeft men Hr. Ms. reize naar Stuttgardt daarmede verward.

Zoo ook heeft het Handelsblad eene tijding medegedeeld, die op eene dwaling moet berusten. Volgens dat blad „zou eerstdaags een koninklijk besluit het licht zien, waarbij het personeel der ambtenaren aan de provinciale griffie van iedere provincie afzonderlijk zal geregeld worden," en zou de voordragt der ambtenaren „door den minister, en de benoeming door den koning geschieden." Zoodanig besluit *kan* niet worden genomen, omdat art. 34 der provinciale wet zegt, „dat op de voordragt van den kommissaris des konings de ambtenaren en bedienden bij de griffie, uitgenomen de griffier, door gedeputeerde staten benoemd, geschorst en ontslagen worden." Het Handelsblad heeft zich alzoo vergist, of is verkeerd ingelicht. *(Nieuw dagblad van 's Gravenhage.)*

---

* Uit Goes schrijft men ons 29 maart:

„Eergisteren hield de heer Piccardt de 3e en laatste der door hem aangekondigde lezingen. Hij bepaalde nu onze aandacht bij de dichters der 17e eeuw. De strenge prosaist moge het een dwang noemen in gebonden stijl zijne gedachten uit te drukken; anderen mogen gaarne een vers lezen omdat het maatgeluid hun aangenaam aandoet; in ons oog, zeide spreker, beteekent de poëzie meer, is zij eene kunst meer dan eene andere geschikt om het menschelijk gemoed te treffen: eene kunst die leiding en groote oefening vereischt om het tot zekere volmaking te brengen.

„Geef mij de geschiedenis der poëzie en ik geef u de geschiedenis der beschaving," zeide een groot man teregt. Nog is de poëzie der oudheid verrukkend door hare stoute denkbeelden; nog vindt zij haar volgelingen en beoefenaars, doch de vorm der inkleeding behoeft beschaving.

„Ook ons vaderland had zijne zangers en ook bij deze vindt men een streven naar oorspronkelijkheid en meer andere hoedanigheden, die in de voordragt des sprekers over de rederijkerskamers ten vorigen jare breedvoerig besproken zijn.

„Laat ons thans nagaan — ik volg hier zoo kort mogelijk de punten door den heer Piccardt besproken — hoe het in Goes met de dichtkunst is gegaan. Reeds in de 15e eeuw vinden wij gewag gemaakt van eene rederijkerskamer, de Narcisbloem genaamd, die zeker ook het hare tot ontwikkeling heeft bijgedragen. Wij vinden vermeld dat in 1621 bij een algemeen concours te Mechelen, van de 33 prijzen, de tweede prijs voor het beste liedeken aan een lid dier kamer werd toegekend.

„Van de dichters der 17e eeuw werd een der beste, gewoonlijk Antonides van der Goes genaamd, hier geboren. Naast hem zien wij ook sterren van minderen rang schitteren, die, even als hij, hebben medegewerkt tot verheffing der kunst.

„Bij eene vorige gelegenheid hebben wij gezien hoe Valcke, Joachimi, Politas en Raneus in het latijn proeven van hun dichtkunst hebben gegeven; thans vermelden wij eerst Philibert van Borsselen, wiens naam reeds doet zien dat hij uit een zuid-bevelandsch geslacht is, en van wien men zegt dat hij hier geboren is, zonder dat dit door een geboorte-extrakt kan bewezen worden. Hij was burgemeester van Tholen en werd later rentmeester van Beoosten Schelde te Zierikzee. Ten onregte wordt zijn naam weinig genoemd onder de dichters van zijn tijd, daar hij zeer goede proeven heeft geleverd, onder anderen in het boek van Merula, over de jagt of over de wildernissen. Hij leverde daarin een gedicht dat zachtvloeiend was en waaruit bleek dat de stroefheid, die bij de dichters van dien tijd algemeen was, bij hem reeds begon te wijken.

„Michiel van Baerlant, afstammeling van een edel geslacht, diende de stad eenigen tijd als sekretaris, zoo dat, indien wij bij eene vroegere gelegenheid beweerden dat de sekretarissen bij uitnemendheid de wijsheid hadden gepacht, het tevens blijkt dat er ook dichterlijke sekretarissen zijn geweest.

„Naar de toenmalige manier vervaardigde hij grootendeels minnedichtjes, waarin het als wemelde van kusjes, lonkjes, minnevonkjes en dergelijke modewoorden meer. Hij had een gezwollen stijl. „De uitmuntende Dorimeen" was zeker niet van zijn beste werk. Vooral muntte hij uit door zijne kernachtige dichtregelen tot uitlegging van latijnsche spreekwoorden, zoo als onder anderen dit, dat alles door vlijt en arbeid moet worden verkregen, waarvoor iemand van onzen tijd zich niet zou behoeven te schamen. Hij was een voorstander der stad en vervaardigde twee klinkdichten op de haven van Goes, die toen geprojecteerd was en waarin hij op waardige wijze het belang van den handel in 't algemeen, met die haven in verband wist te brengen.

„Den derden persoon ontmoeten wij in Antonie Jansen of Janszoon, iemand uit den geringen stand die zich door niets onderscheiden heeft. Vermoedelijk behoorde hij tot de doopsgezinde gemeente, althans hij schreef eene verhandeling tegen het dragen van 't geweer, waartegen die gezindte toen geloofsbezwaren had. Zijne tijdgenooten bestempelden hem met den dubbelzinnigen naam van „een hellend verstand," wat ons geen grooten dunk van hem geeft, en grootendeels schijnt zijn overlijden zijne meeste reputatie te hebben verwekt. Niet ongelukkig echter wist hij Cats, ofschoon niet altijd, in zijne leerdichten te volgen en wij vinden er verscheidene van hem die waardig zijn naast die van Cats, zoo niet daarboven, te staan.

„Doch wij moeten voortspoeden om eenigzins langer te verwijlen bij hem die zijn naam heeft medegedeeld aan zijne geschriften. Den 3 mei 1647 te Goes geboren, zoekt men zijn naam te vergeefs in de doopboeken, daar hij tot de doopsgezinden behoorde, die, zoo als men weet, eerst op gevorderden leeftijd worden gedoopt. Op 4jarigen leeftijd vertrok hij naar Amsterdam, vermoedelijk doordien de doopsgezinden hier

weinig in aanzien waren en zelfs wel een weinig vervolgd werden.

„Zijn eigenlijke naam was Johannes Antonissen of Antoniszoon, doch dit was zoo vreesselijk prozaisch dat hij besloot dien te veranderen en te vereenigen met den naam onzer stad, en zich te noemen Johannes Antonides van der Goes. Hij leefde gelijk met Vondel en werd door zijne ouders boven zijn stand opgevoed, mogelijk wel daar men in hem eene bijzondere begaafdheid ontdekte. Al spoedig beproefde hij Vondel en Hooft na te streven en begon met een treurspel, getiteld „Trazil of overrompelt Sina," welke proef zoo weinig naar wensch slaagde dat hij zich verder aan dergelijke niet meer waagde. Hij onderscheidde zich ook bijzonder door zijne vaderlandsliefde, getuige zijn gedicht op den vrede in 1667 te Breda gesloten: „Bellone aen bant," en van sommige zijner dichtproeven verklaarde Vondel dat hij er zijn naam onder zou willen zetten.

„Van der Goes was in eene apotheek als bediende geplaatst, doch ontmoette tot zijn geluk een anderen zeeuw, Wisero genaamd, die zijn weldoener werd en hem in staat stelde zijne kundigheden uit te breiden en aan de akademie te Utrecht zijne studiën met lof te volbrengen. Vondel noemde hem de Goessche zwaan, bewees telkens zijne vooringenomenheid met hem en verklaarde menigmaal dat hij hem bewonderde, vooral in zijn meest bekend gedicht de Ystroom.

„Sommigen beschuldigen Antonides van hoogmoed. En zou het wonder zijn zoo die beschuldiging grond hadde? Reeds op 24jarigen leeftijd een der meest gevierde personen van zijn tijd, ware dit gebrek, zoo het bestaan had, zeker te verontschuldigen geweest. Het tegendeel is echter gebleken.

„Hij onderscheidde zich door stalen vlijt, onvermoeide werkzaamheid en de beoefening van allerlei wetenschappen.

„Justus van Effen, de prosaist bij uitnemendheid, verweet hem dat hij tot niets goed was. Vermoedelijk is dit daaraan toe te schrijven dat van Effen van poësie niet hield. Hofdijk in onzen tijd, Hooft en Vondel in vroegeren, zijn gelukkig daar om het tegendeel te bewijzen.

„Nu treedt spreker in eene ontwikkelende beschrijving van „de Ystroom," toont door voorlezing van fragmenten de schoonheden van dat gedicht aan, en eindigt met eene opwekking aan zijne hoorders om er toe mede te werken, dat de naam van Goes steeds met eere worde genoemd, waartoe de onsterfelijke naam van Van der Goes reeds zoo veel heeft bijgebragt.

„Na het eindigen der lezing nam een der hoorders het woord om den spreker den dank der vergadering over te brengen."

---

* Men schrijft ons uit 's Gravenhage, 1 dezer:

„De strijd, door de dagbladen onderling gevoerd over het vroegere of latere tijdstip van de bijeenkomst der tweede kamer, is thans geëindigd door de vaststelling van de hervatting der werkzaamheden op 24 april. Tot in de allerlaatste dagen was dat tijdstip werkelijk nog geheel onzeker, zoo dat de strijd over het bijeenkomen op 22 april als vroegsten of 15 mei als uitersten termijn, niets anders dan een gevecht tegen windmolens was. Zonderling was echter die onstuimige aandrang op het spoedig bijeenroepen der kamer; want wat zou de kamer hier doen, als de regering niets had om haar voor te leggen? en tot het bearbeiden van wetsontwerpen was toch tijd noodig, terwijl de kamer aan den anderen kant zich niet kon bezig houden met de aanhangige wetsontwerpen, daar het nog onbekend was of de regering die zal handhaven, en het veeleer waarschijnlijk is, dat zij er verscheidene zal intrekken. Een onvermijdelijk wetsontwerp is de definitieve begrooting voor het departement van binnenlandsche zaken, en ik verneem dat die nog niet gereed is. Er schijnen zich moeijelijkheden voorgedaan te hebben, die de vaststelling van dat stuk vertragen. Uit eene vrij goede bron wordt mij medegedeeld, dat dadelijk na de bijeenkomst der tweede kamer een wetsontwerp tot regeling van het middelbaar onderwijs zal worden ingediend. Zeker heeft men nog meer zeer belangrijke ontwerpen te wachten, want aan alle ministeriën wordt druk gearbeid.

„De Arnhemsche courant deelde in hare haagsche korrespondentie van jl. zondag mede, dat aan de bezwaren der delftsche studenten, die in hunne regten meenen gekrenkt te zijn door het onlangs uitgevaardigd koninklijk besluit, waarbij voortaan de rang van kandidaat-ambtenaar wordt afgeschaft, door de regering zou worden te gemoet gekomen. Zoo ver ik weet heeft de regering dit nog nergens op officiële wijze verklaard, doch naar men mij verzekerd zal het antwoord, door den minister van koloniën te geven op de adressen der ouders van studenten die met hunne bezwaren tot de regering gewend hebben, in dien geest gesteld zijn en de bedoelde toezegging inhouden. Dit is zeker wenschelijk, want ofschoon het mij, behoudens betere inlichting, voorkomt dat de regering bij het bedoelde besluit geenszins de palen harer bevoegdheid is te buiten gegaan, komt het mij toch buitengewoon hard en onbillijk voor, dat men zoo vele jongelieden, zonder hun toedoen of schuld, berooft van eene toekomst, waarop zij wel geen strikt regt, maar toch een gegrond vooruitzigt hadden. De maatregel, die op zich zelve goed is, moet alleen in de toekomst werken, maar het tegenwoordige onaangetast laten. Het moge een verkeerde toestand zijn: wij hebben dien aan de wijsheid van een vroegeren minister te danken, en moeten er, als naar gewoonte, maar geduldig de gevolgen van dragen, tot dat de gelegenheid zich voordoet, om er op gelijdelijke wijze een einde aan te maken."

Door de kommissie van de tweede kamer der staten generaal, belast met het houden eener enquête omtrent den toestand der nederlandsche marine, zijn maandag gehoord de heeren: H. Camp, kapitein ter zee, te Willemsoord, en S. Faber Huijs, kapitein ter zee. Gisteren zijn door die zelfde kommissie gehoord de heeren: J. A. K. van Hasselt, kapitein ter zee, te Zutphen, en G. C. C. Pels Rijcken, kapitein ter zee, te Breda.

Volgens het Nieuw dagblad van 's Gravenhage heeft een getal van 118 handelaren en fabriekanten te Maastricht een adres ingediend aan de tweede kamer, waarbij zij verzoeken dat voorloopig het bestaande tarief gehandhaafd worde, in afwachting van de wijzigingen, die de tarieven van bijna alle landen van Europa op het punt staan van te ondergaan: tarieven, die de nederlandsche industrie den invoer in die landen belet. De verzoekers meenen, dat onze invoerregten geene vermindering behooren te ondergaan dan bij wijze van kompensatie, in dier voege dat Nederland evenzeer de voordeelen kunne genieten van de nieuwe handels-politiek, die de engelsch-fransche, de fransch-belgische en de fransch-duitsche traktaten tot grondslag heeft.

Dat er van Maastricht een dergelijk adres uitgaat zal wel niemand bevreemden.

Kerk- en schoolnieuws.

De heer J. P. Nonhebel, beroepen predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente alhier, nam jl. zondag van zijne gemeente te Vaassen afscheid met eene leerrede naar de woorden van 2 Thess. II : 13 – III : 1.

— Naar wij vernemen hebben de konsistoriën van de waalsche gemeenten te Haarlem en 's Hage handopening ontvangen tot het beroepen van een predikant, ter vervulling van de in beide gemeenten [illegible]ande vakaturen.

Voor het vervolg der Binnenlandsche berigten zie men het bijvoegsel.

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

De vereeniging voor staathuishoudkunde in België heeft in de laatste dagen een tweetal vergaderingen gehouden, waarin de kwestie der dienstbaarheden is behandeld. De meeste leden hebben zich voor het systeem der schadeloosstelling verklaard. Daar wij eenigen tijd geleden breedvoerig de diskussiën over deze kwestie in de belgische kamer hebben vermeld en de argumenten in die vergaderingen voor of tegen dat systeem aangebragt, voor het grootste gedeelte overeenkomen met die, welke wij bij de beraadslagingen hebben opgegeven en besproken, zoo meenen wij deze thans met stilzwijgen te kunnen voorbijgaan. Genoeg, dat met het oog op de konkurrentie van Rotterdam, Amsterdam, Hamburg, Bremen enz. is aangemerkt, dat Antwerpen even als die steden uitsluitend eene koopstad moest blijven, of dat men in het tegenovergestelde geval den handel in een ander gedeelte des lands moest vestigen.

De engelsche Economist bevat met betrekking tot het afbreken der onderhandelingen tusschen Engeland en België een artikel, waarbij in krachtigen vorm de grieven worden opgenoemd van den engelschen handel tegen het douanenstelsel in België. In genoemd artikel komen o. a. de volgende vrij heftige zinsneden voor: „Wanneer wij zien dat België ons de uiterste koncessie af[illegible]persen tegenover de koncessiën van haren kant slechts te vervullen, dan geeft dit het duidelijk bewijs dat het de onderhandelingen heeft willen afbreken, op de eenvoudigst mogelijke wijze. België moest zich liever herinneren dat er, terwijl de traktaten ons verpligten zijne politieke onafhankelijkheid te handhaven, een groot verschil bestaat tusschen de vriendschappelijke ondersteuning van een volk, dat krachtig bereid is tot zijne verdediging, — en de verpligte ondersteuning eener natie, waarvan zich het volk zoo wel als het parlement vervreemd heeft door zijne zelfzuchtige uitsluitings-politiek."

De thans afgebrokene onderhandelingen zouden gediend hebben om Engeland met betrekking tot België de zelfde regten te verzekeren, die aan Frankrijk en andere natiën zijn toegekend. Bij de scheiding van Holland en België, wilde het eerstgenoemde koningrijk zijn regt blijven behouden om een regt te heffen van de schepen die de Schelde bevaarden, hetgeen werd toegestaan. België heeft echter met het oog op den handel die regten zelve voldaan. Bij het handelsverdrag met Frankrijk werd vastgesteld dat de fransche schepen niet aan dat regt zouden behoeven te betalen zoo lang de belgische schepen daarvan vrij zouden zijn. Als een der hoofdvoorwaarden voor het handelsverdrag met Engeland werd echter gesteld het kapitaliseren van de regten op de Schelde. Hiertoe wilde Engeland niet onvoorwaardelijk besluiten daar het van de onbillijkheid eener zoodanige vordering meende overtuigd te zijn, en het regt te hebben op gelijke lijn te worden gesteld met Frankrijk, Rusland, Turkije en Marokko.

De verkiezingen in Pruissen zullen weldra een aanvang nemen. De kiezers worden den 28 april, de afgevaardigden den 6 mei gekozen. Voor [illegible] ministerie worden de vooruitzigten intusschen niet beter en de regering gevoelt thans al het bezwarende van strijd te voeren tegen de openbare meening. Sommigen beweren dat prins van Hohenlohe [illegible] zijn betrekking van minister-president, die hij slechts [illegible] weken geleden heeft aanvaard, door prins Willem Radziwill [illegible] worden vervangen. De optreding van dezen zou als [illegible] sein tot eene uiterste reaktie kunnen worden aangemerkt.

De onderhandelingen gedurende meer dan vijftien maanden tusschen Pruissen, in naam van het tolverbond, en Frankrijk gevoerd, zijn geëindigd. De verdragen reeds den 29 maart te Berlijn geteekend, betreffen den handel, de scheepvaart, den letterkundigen en artistieken eigendom, en de internationale spoorwegdienst. De verschillende staten van het tolverbond moeten echter deze verdragen nog goedkeuren en teekenen. Het Journal des débats beschouwt den uitslag der onderhandelingen als eene verdere en zeer belangrijke schrede op den weg van handelsvrijheid, waarop Frankrijk zich reeds had begeven door het sluiten der traktaten met Engeland en België.

De keizer van Frankrijk zal op zijne reis naar Engeland, tot het bezigtigen der londensche tentoonstelling, door zes schepen worden vergezeld. Deze reis zal echter naar men vermeemt eerst in den loop van junij plaats hebben. De tentoonstelling zal op 1 mei geopend worden door eene kommissie bestaande uit den hertog van Cambridge, den aartsbisschop van Canterbury, graaf Derby en lord Palmerston.

De verandering van het italiaansch ministerie, zoo dikwijls reeds aangekondigd, is thans op de volgende wijze bewerkstelligd. De heer Ratazzi heeft in de kamer van afgevaardigden verklaard dat de ministers Cordova Mancini en Poggi hun ontslag hebben genomen. De senator Matteucci wordt als opvolger van den heer Mancini genoemd, terwijl de generaal Durando de portefeulje van buitenlandsche zaken zal aanvaarden, en de heer Conforti die van justitie.

Volgens een parijsch korrespondentie bureau heeft Frankrijks gezant te Turijn aan den heer Ratazzi te kennen gegeven dat het fransche goevernement zich niet zal verzetten tegen de terugroeping van Mazzini.

Volgens sommige berigten zou de generaal Goyon uit Rome teruggeroepen worden. Men kan dit echter meer beschouwen als eene opgeworpene oplossing der stelling — wier geloofwaardigheid wij eveneens bij de mededeeling daarvan in een onzer laatste nommers, in twijfel trokken — dat er oneenigheden bestaan tusschen den heer Lavallette en den generaal Goyon die de terugroeping van een hunner noodzakelijk maken. Daar nu de fransche gezant weder naar Rome schijnt te zullen terugkeeren, blijft er in dat geval slechts over de terugkomst naar Frankrijk van den militairen bevelhebber te Rome.

In de laatste dagen wordt het bewijs weder geleverd dat de tegenwoordige toestand van Italië onhoudbaar is. Met een broeinest van alle revolutionaire bewegingen in het binnenste des lands, zijn alle maatregelen, hoe krachtig ook, onvoldoende bevonden. De reaktie maakt wederom iederen dag eene schrede voorwaarts en zelfs spreekt men van een gerucht dat de generaal Bosco zich aan het hoofd der rooversbenden zou gaan stellen om meer doortastende plannen ten uitvoer te brengen.

Op 25 maart is er weder eene zamenzwering ontdekt te Napels, ten gevolge waarvan de gepensionneerde luitenant-kolonel Alexander Presti, Fischetti en eenige andere personen zijn gevangen genomen. Het doel der zamengezworenen was om het garnizoen der [illegible] opstand te brengen. Een toast door eenige grenadier[illegible]kenschap uitgebragt op Frans II, in een herberg, deed den generaal La Marmora vermoedens opvatten, die door een [illegible]gesteld onderzoek tot de ontdekking leidden van het bestaan des komplots.

Garibaldi bevindt zich thans te Parma, alwaar hem door de bevolking eene schitterende ovatie was bereid. Het verdient opmerking hoe zich door deze reis van Garibaldi overal de vrijheidsgeest openbaart.

Te Verona hebben wederom demonstratiën plaats gehad, waarbij de policie te vergeefs werkzaam was.

In den franschen senaat zijn gisteren twee verzoekschriften behandeld strekkende om de wet van 1807 af te schaffen, waarbij het maximum is bepaald van den interest-koers. Niettegenstaande de heer Michel Chevalier het wenschelijke der afschaffing heeft betoogd, is de senaat tot de orde van den dag overgegaan, zonder op deze zoo wettige klagten van den franschen handel acht te slaan.

De behandeling der zaak Mirès is maandag aangevangen. De advokaten de Seze en Nouguier zullen hem verdedigen. De twee eerste zittingen zijn gewijd geweest aan de lezing van het rapport van den heer rapporteur Danel en aan het verhoor van Mirès.

Volgens geloofwaardige berigten zijn dezer dagen de onderhandelingen tusschen de hoven van Rusland en Frankrijk weder hervat, met betrekking tot de erkenning van het koningrijk Italië door het russische hof. Het schijnt evenwel dat de keizer van Rusland voortdurend ongenegen blijft daartoe vooreerst over te gaan.

Ook de adel van Grodno in Lithauën heeft een petitie gezonden aan den russischen minister van binnenlandsche zaken, strekkende om 1. het wetboek van Lithauën weder in te voeren met de noodige wijzigingen, volgens den geest des tijds. 2. Af te schaffen alle wetten die de vrijheid van geweten in den weg staan. 3. Te herstellen de universiteit van Wilna, zoo als zij was ingerigt onder Alexander I. 4. De administratieve en regterlijke ambtenaren te verkiezen zoo als dit geschiedt in de russische provinciën. 5. Vrijheid te hebben voor vereenigingen voor koophandel, industrie, landbouw en wetenschappen. Men ziet hieruit op nieuw hoe de liberale beweging meer en meer zich uitbreidt.

De regering van Japan heeft het voorbeeld van het koningrijk van Siam nagevolgd, om een gezantschap naar Europa te zenden tot het aanknoopen van diplomatieke betrekkingen. Dit gezantschap, uit 32 personen bestaande, zal weldra te Marseille aankomen. Van Parijs begeeft het zich naar Londen om de opening der tentoonstelling bij te wonen.

De berigten uit China zijn aller ongunstigst. De grootst mogelijke regeringloosheid schijnt overal te heerschen en het keizerlijk goevernement kan zich slechts door de ondersteuning der europeanen tegenover de meer en meer toenemende magt der opstandelingen handhaven. Men meent dat weldra wederom versterking zal moeten gezonden worden naar het fransch-engelsche expeditie-leger, daar zelfs volgens de laatste tijdingen Sjang-hai door de rebellen bedreigd werd. Aldaar bevinden zich alle europesche faktorijen en handelsrijkdommen. Het leger der opstandelingen, in de nabijheid dier stad vereenigd, telde ruim 100,000 man.

De laatste berigten uit Mexiko geven eenig vooruitzigt op eene vreedzame oplossing der kwestie. De onderhandelingen tusschen de geallieërden en Juarez zouden den 1 april aanvangen. In de preleminairen daartoe, welke reeds geteekend zijn, is de bepaling opgenomen dat de laatst aangekomene versterking der fransche troepen naar Frankrijk zou terug keeren en dat ook van de spaansche expeditie een gedeelte naar Cuba zou vertrekken. Volgens berigten over New-York die echter ten opzigte der mexikaansche zaken niet altijd te vertrouwen zijn, werd aan deze voorwaarden reeds voldaan.

In Noord-Amerika volgen de overwinningen der noordelij-

ken zich thans met ongeloofelijke snelheid op. Aan den mond der Potomac worden nieuwe punten bezet. De expeditie onder den generaal Burnside heeft in Noord-Carolina Newbern aan de Neuse rivier ingenomen. De zuidelijken hadden ten getale van ongeveer 10,000 man naar Goldsboro de wijk genomen. De noordelijken bemagtigden daarbij veel krijgsmaterieel, maar zij verloren 100 man en hadden 400 gekwetsten. In Florida zijn Jacksonville en St. Augustine met het onmiddellijk daarbij gelegen fort Marion ingenomen. Door den gouverneur van dezen staat was, meende men, de ontruiming van het oostelijk gedeelte aanbevolen.

Voegt men hierbij dat de scheuring in alle deelen van Virginië, Kentucky, Noord-Carolina en Tennessee hand over hand toeneemt, dan kan men den uitslag van den oorlog niet meer als twijfelachtig beschouwen.

De burgeroorlog zal aan de Vereenigde Staten echter duur te staan komen. Tot dekking van de leeningen waartoe de noordelijken overgaan, zijn belastingen voorgesteld tot een verbazend bedrag; maar, opmerking verdient het dat, terwijl bijna elke europesche natie op vermindering van belasting aandringt, de noord-amerikanen als het ware met koortsachtige opgewondenheid de meerdere lasten uitlokken en te gemoet zien. Het wetsontwerp dat nu is aangeboden bevat twee algemeene grondslagen: direkte belastingen op de inkomsten, akcijnsen en patenten; indirekte op bijna alle voorwerpen van algemeen gebruik. De bankiers o. a. zullen 100 dollars (f 250) de herbergiers naar mate der huurwaarde hunner gebouwen 500 à 200 dollars betalen. Overigens zullen de noord-amerikanen eerlang het genot smaken belasting te betalen voor de vervaardiging of den verkoop van sterkendrank, bier, tabak, zout, zeep, olie, spek, leder, vleesch, meel en gaslicht; voor het reizen met spoortreinen, stoombooten en andere openbare middelen van vervoer, voor de rijtuigen, gouden en zilveren horlogiën, het tafelzilver, biljarten, advertentiën in de dagbladen, alle soorten van handelspapier, gepreviligeerde geneesmiddelen, telegrafische berigten enz. Men stelt zich van de inning dezer veelsoortige belasting weinig bezwaren voor, daar men onderstelt dat de vaderlandsliefde ze gewillig zal doen opbrengen en de neiging tot ontduiken, aan de europesche volken zoo eigen, niet met het karakter der amerikanen overeenkomt.

HANDELSBERIGTEN.

Rotterdam 2 april. In de op heden alhier door de Nederlandsche handelmaatschappij gehoudene veiling van 419,730 balen Java, Padang en Macasser koffij, is alles verkocht en zijn onder anderen de volgende prijzen betaald.

No. 2.	58796	Java, blank met BS. boon	45	ct.
„ 9.	7029	„ goed groen W. I. aard met wit . .	46¼	„
„ 19.	2807	Padang, blank geelachtig	46¼	„
„ 21.	23998	Java, goed groenachtig	45	„
„ 22.	48613	„ bleek, iets groenachtig enkel BS.	44½	„

Graanmarkten enz.

Amsterdam 2 april. Tarwe en gerst stil. Raapolie op zes weken f 46¼. Lijnolie op zes weken 38.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 2 april.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	2½	pct.	63⅛
	dito Nationale dito	3	„	—
	dito dito dito	4	„	—
	Aand. Handelmaatschappij . . .	4½	„	140⅛
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	101¼
	Certifik. Hope & co.	4	„	73
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	91¼
	dito	6	„	—
	Aand. spoorweg			191¼
	Leening 1860.	4½	„	89⅝
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	75⅝
Spanje.	Obligatien	2	„	43
	dito binnenlandsch	3	„	48
	Certifik. coupons bewijzen			—
	Krediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . .	5	„	47⅛
	dito amsterdamsche	5	„	69¾
	dito nationale	5	„	57¼
	dito 1847/1852	2½	„	—
	Bank aktien	3	„	704
Belgie.	Certifikaten bij Rothschild	2½	„	—
Portugal.	Obligatien	3	„	45$\frac{1}{16}$
	dito nieuwe	3	„	44½
Grenada.	dito			16¼
Venezuela.	dito	2½	„	23$\frac{5}{16}$
Illinois.	dito	7	„	—
Mexiko.	dito	3	„	33½

Londen 1 april. ten 12 ure. Consols 93¾.
Weenen 1 april. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 69,20.
Parijs 1 april. (slotpr.) 4½ pct. compt. 97,20 3pct. 69,80.

Coupons en losbare obligatien.

Amsterdam 31 maart. Metalliek f 21,35; Napelsche f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,72½; Engelsche Russen f 11,72½; Fransche f 55,62½; Belgische f 55,75; Pruissische f 84,62½; Spaansche piasters f 2,38½; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamb. Russen f 31,87½; Russische in zilveren roebels f 32,87½; Poolsche in fl. f 27,25; Nationale metalliek f 28,96; Dollars f 2,31.

ZEETIJDINGEN.

Volgens telegrafisch berigt van den gez. S. Ouwehand, was hij met zijn onderhebbend schip *Regina Maris*, zaturdag van de Theems vertrokken en heden morgen ten half tien te Shields gearriveerd. Schip en ekipage zijn in de beste orde.

Volgens ontvangen berigt van den gezagv. W. Blaakhert, voerende het clipperschip *Zeelandia*, was hij den 1 februarij ll. te Sourabaya gearriveerd en van daar op Rotterdam bevracht. Schip en ekipage waren in goeden staat.

— Sedert 28 maart zijn de reede van Vlissingen gepasseerd, bestemd voor Antwerpen: *Green Sargent*, gez. Mittchell, Callao; *Ann Elisabeth*, gez. Frank, Par; *Clara*, gez. Dacien, Bourdeaux; *St. Bede*, gez. Lamb, Sulina; *Haabets Anker*, gez. O. Andersen. Arendal; *Rhederinder*, gez. J. P. Landgreen, Skien; *Froland*, gez. P. Christensen, Laurvig; *Jeane Maria*, gez. Selo, Requejada; *Gustave Pastor*, gez. W. Ubbelohne, Liverpool; *Davide & Carolino*, gez. Martino, Queenstowns; *Laura*, gez. Behrens, New-York; *Canoe*, gez. Forster, Bueno-Ayres; *Aristides*, gez. Boekmann, Odessa; *Alia*, gez. Provost, Bayonne; *Deodata*. gez. Andersen, *Treden*, gez. Schroeter, beiden van Drammen; *Lituania*, gez. Riekeles, *Thusnelde*, gez. Riekeles, beiden van Memel; *Joseph*, gez. Bihau, Requejada; *Herzog Bogislaw*, gez. Benzow, Wolgast. Naar Gent bestemd: *Exchange*, gez. Dije, Londen; *Brevig*, gez. Larsen, Riga.

Van Antwerpen uitgezeild: *Actif*, gez. Ardeser, Bourdeaux; *Johanna*, gez. Presch, Hamburg; *Everhardus*, gez. N. de Boer, Greenock; *Gerlina*, gez. Feijen, Stockton; *de Waarden*, gez. Agtien, op avontuur; *Harmonie*, gez. Bakker, *Geerdina*, gez. Wypkes, beiden naar Koningsbergen; *Gesina*, gez. Leeken, Hamburg; en van Brussel uitgezeild: *Dankbaarheid*, gez. Potjer, Kerkeldey.

WELDADIGHEID.

Diakenen der nederduitsche hervormde gemeente alhier vermelden, met hartelijke dankbetuiging, de ontvangst van een muntbiljet, no. 104 L. Z., groot f 10, gewikkeld in een omslag, met het opschrift: „Bijdrage tot buitengewone bedeeling. D.," gevonden in de kerkcollecte der Koorkerk, zondag voormiddag den 30 maart 1862.

Middelburg den 31 maart 1862.

Diakenen voornoemd,
A. P. SNOUCK HURGRONJE, voorzitter.
W. ALTORFFER, secretaris.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed, tot diepe droefheid van mij en zijne Broeders en Zusters, in den ouderdom van ruim 34 jaren, mijn geliefde Zoon, de Heer L. H. F. BERTEL, in leven Geneesheer alhier.

Westkapelle, den 28 Maart 1862.
J. BERTEL — VAN HOEVE.

Algemeene kennisgeving.

Heden ontsliep, tot onze bittere droefheid, doch kalm en zacht in den Heere, onze geliefde Dochter, ALIEDA CORNELIEA, in den nog jeugdigen leeftijd van ruim acht en twintig jaren.

Breskens, den 29 Maart 1862.
W. H. DE NEVE, Heel- en Verloskundige.
M. DE NEVE, geb. MEERTENS.

Na een langdurig en smartvol lijden overleed heden, tot onze diepe droefheid, ons oudste Zoontje JOHANNES, in den jeugdigen leeftijd van 3 jaren en ruim 10 maanden.

Zierikzee, den 29 Maart 1862.
P. M. OCHTMAN JOH.z.
W. OCHTMAN—DOCKHEER.

Op den 28sten dezer overleed te Utrecht onze geliefde Zuster en Behuwdzuster, Mejufvrouw JOHANNA APOLLONIA DE KANTER, in den ouderdom van 52 jaren.

's Gravenhage, den 31 Maart 1862.
B. PH. DE KANTER.
E. DE KANTER.
L. W. DE KANTER.
HAJENIUS.

Familie en Vrienden gelieven deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

Heden overleed ons geliefd jongste Kindje HENDRICUS LODEWIJK, op den leeftijd van bijna één jaar.

Middelburg, den 2 April 1862.
G. L. INKMAN.
J. E. INKMAN—KUNST.

Arnemuiden, 1 April 1862.

Voor de menigvuldige bewijzen van belangstelling, betoond bij de viering van zijnen Zestigsten Verjaardag, wordt langs dezen weg de innigste dank betuigd door

A. FILIUS en
J. FILIUS, geb. GILDE.

NATIONALE TENTOONSTELLING
VAN
HOUTEN MEUBELEN ENZ.,
te ZWOLLE in 1862.

PROGRAMMA:

Art. 1. Van wege de Afdeeling Zwolle der Vereeniging ter bevordering van Fabriek- en Handwerknijverheid in Nederland, wordt in 1862 eene Nationale Tentoonstelling gehouden:

a. **van Houten Meubelen en Voorwerpen uit Hout vervaardigd,** dienende voor huisselijk gebruik, uitsluitend in het Koningrijk der Nederlanden en zijne Overzeesche Bezittingen bewerkt;

b. **van Houtsoorten** waaruit zoodanige Meubelen worden of kunnen worden vervaardigd, hetzij deze in Nederland, hetzij in zijne Overzeesche Bezittingen, hetzij in eenig ander land der Aarde zijn gegroeid.

Bij litt. *a* wordt bedoeld al wat uit Hout in den ruimsten zin des woords vervaardigd, geschikt is voor huiselijk gebruik, met of zonder bekleeding, bematting, schilder-, inleg- of vergulderwerk of wat dies meer zij, alsmede hetgeen uit riet of teenen is zamengesteld.

Door de Houtsoorten onder litt. *b* bedoelt men zoo wel den ruwen als bewerkten staat, geschaafd, gepolitoerd, als lijsthout bewerkt of wat ook, niets uitgezonderd, mits de soort van het Hout daarbij op den voorgrond gesteld zij.

Art. 2. De Tentoonstelling heeft plaats in de Zalen van het Gebouw ODÉON aan de Blijmarkt te Zwolle.

Zij wordt geopend Maandag den 16 Junij en gesloten Zondag den 13 Julij 1862, behoudens de bevoegdheid der Commissie om dien tijd met 8 dagen te verlengen.

Art. 3. De voor de Tentoonstelling bestemde goederen worden door de Commissie in ontvangst genomen, ten toon gesteld en terug gezonden. Zij geeft op franco aanvrage inlichtingen aan de belanghebbenden.

Art. 4. Van iedere soort van voorwerpen mogen door den Inzender niet meer worden tentoongesteld dan ter beoordeeling van de hoedanigheid noodig is.

Art. 5. Voor de Tentoonstelling komen in aanmerking niet alleen die voorwerpen, welke door bewerking of hoedanigheid uitmunten, maar vooral ook die, welke zich wegens bruikbaarheid, nut, eenvoud en tevens minkostbaarheid onderscheiden.

Art. 6. De in te zenden voorwerpen moeten voorzien zijn van eene verklaring van belanghebbenden (naar modellen daartoe door de Commissie beschikbaar gesteld), dat zij door hem zelven of onder zijn beheer of opzigt in dit Rijk of deszelfs Overzeesche Bezittingen zijn vervaardigd, en verder van eene verklaring van het Bestuur zijner woonplaats, dat de Inzender daar bekend en zijn Bedrijf, Fabriek of Werkplaats daar gevestigd is.

Art. 7. De Commissie behoudt zich voor om die voorwerpen, welke haar ongeschikt voor het doel der Tentoonstelling voorkomen, niet aan te nemen.

Art. 8. Zij, die voorwerpen voor de Tentoonstelling verlangen in te zenden, zijn gehouden daarvan vóór 1 Mei 1862 aan den Secretaris der Commissie vrachtvrij berigt te doen toekomen, met vermelding van den aard der voorwerpen, gelijk mede van de ruimte welke zij zullen innemen.

Art. 9. De voorwerpen moeten behoorlijk ingepakt en vrachtvrij aan de Commissie worden ingezonden, en vergezeld zijn van eenen Brief, inhoudende naam en woonplaats des Inzenders, zoo mede van eene naauwkeurige opgaaf van het ingezondene.

De Commissie neemt die voorwerpen in ontvangst van 20 Mei tot 1 Junij 1862, aan het ODÉON te Zwolle.

De wijze waarop het kosteloos overbrengen door ondernemingen van vervoer kan plaats hebben wordt nader bekend gemaakt.

Art. 10. De aangenomene voorwerpen blijven tot de sluiting der Tentoonstelling toevertrouwd aan de zorg der Commissie, die zich belast met de terugzending gedurende drie weken na de sluiting.

De tentoongestelde voorwerpen, waarvan de prijs is opgegeven, worden door de Commissie tegen brandschade verzekerd, zonder dat zij zich echter voor verdere schade aansprakelijk stelt.

Art. 11. Het wordt den Inzenders vrij gelaten om de middelen van vervoer, waarmede zij de ingezondene voorwerpen willen terug ontvangen, op te geven, met verklaring of zij zelven voor het inpakken willen zorgen, dan wel de zorg aan de Commissie overlaten.

Art. 12. Van de tentoongestelde voorwerpen wordt een zoo veel mogelijk naauwkeurige Catalogus vervaardigd en uitgegeven. De Inzenders worden dien ten gevolge uitgenoodigd, om eene beknopte en zakelijke omschrijving van de door hen in te zenden voorwerpen bij dezelve te voegen.

Art. 13. De voorwerpen mogen gedurende de Tentoonstelling niet worden teruggenomen, zonder de uitdrukkelijke toestemming der Commissie, welke alleen in bijzondere gevallen die toestemming verleent.

Art. 14. De Tentoonstelling wordt voor het Publiek dagelijks geopend, van des voormiddags 10 tot des namiddags 4 ure, en des Zondags van 12 tot 4 ure.

De Commissie behoudt het regt aan zich om de Tentoonstelling ook des avonds te openen, op tijd en wijze als door haar nader wordt bekend gemaakt.

De toegangsprijs is bepaald op 25 cents den persoon, des Zondags, Maandags, Dingsdags, Donderdags, Vrijdags en Zaturdags; op 50 cents des Woensdags; op 10 cents, voor handwerkslieden, op Zondag den 14 Julij 1862.

Op 50 cents bij openstelling des avonds.

Doorloopende kaarten worden afgegeven tegen *f* 2,— per persoon.

Art. 15. Ten einde deze Tentoonstelling zoo veel mogelijk te doen beantwoorden aan het doel dat door de Afdeeling wordt beoogd, worden die Inzenders welke zich onderscheiden hebben bekroond.

Art. 16. Ten dien einde wordt door de Commissie eene Jurij van deskundigen benoemd, die uitwijst aan welke Inzenders eene vereerende onderscheiding behoort te worden toegekend.

De leden der Jurij worden nader bekend gemaakt.

Art. 17. De Afdeeling looft zilveren en bronzen Medailles uit, geslagen op den stempel der Vereeniging, waarvan het aantal naar het oordeel der Jurij geregeld wordt.

De Jurij zal bovendien nog Inzenders voor eene eervolle vermelding kunnen voordragen.

Art. 18. Aan het verslag der Jurij wordt zoo veel mogelijk openbaarheid gegeven.

Art. 19. Voor bekrooning wordt in de eerste plaats ver-

eischt dat de Inzender den prijs heeft opgegeven, waarvoor hij aanneemt het voorwerp en alle meerdere exemplaren, die hem daarvan tijdens den duur der Tentoonstelling mogten besteld worden, op gelijke wijze te leveren. Dit vereischte is niet toepasselijk op litt. *b* van art. 1.

Voorts komen ter bekrooning van het sub *a* in art. 1 genoemd niet alleen in aanmerking die voorwerpen welke door pracht of weelde uitmunten, maar ook vooral die genen welke zich door doelmatigheid in het gebruik, eenvoud en tevens min kostbaarheid onderscheiden.

Art. 20. Geen verkoop of bestelling dezer voorwerpen mag plaats hebben zonder tusschenkomst der Commissie.

Ter tegemoetkoming aan de kosten, kort zij van het verkochte of bestelde 3 pct.

Art. 21. De Commissie stelt zich voor om een zeker aantal der ingezondene voorwerpen aan te koopen, ten einde die, na bekomene magtiging, op nader bekend te maken voorwaarden te verloten.

Art. 22. De Inzenders die verlangen mogten dat de door hen geleverde voorwerpen niet voor de verloting worden aangekocht, zullen dit bij de inzending behooren op te geven.

Art. 23. Over den verkoopprijs der verkochte voorwerpen wordt, vier weken na de sluiting der Tentoonstelling, door den inzender beschikt.

Art. 24. Alle Inzenders en leden der Vereeniging ter bevordering van Fabriek- en Handwerknijverheid in Nederland hebben voor hun persoon vrijen toegang tot de Tentoonstelling, op de voorwaarden in het reglement van orde vast te stellen.

ZWOLLE, Jan. 1862. Namens de Afdeeling,
De Commissie voor de Tentoonstelling,
Mr. J. THIEBOUT, Voorzitter.
Mr. J. W. J. BARON DE VOS v. STEENWIJK, Vice-Voorzitter.
J. S. VAN DEVENTER, Penningmeester.
Mr. A. VAN NAAMEN VAN EEMNES.
S. A. JACOBS.
J. CNOPIUS.
G. ELEVELD.
E. J. C. GREVEN.
G. J. C. J. SCHAEPMAN.
A. J. DOIJER.
B. REINDERS, Secretaris.

De Notaris D. UYTTENHOOVEN, residerende te **Vlissingen**, zal op Vrijdag 4 April 1862, des voormiddags ten tien ure, aan het Stads Verkoophuis aldaar, presenteren te verkoopen

EENEN INBOEDEL,

bestaande in Chiffonnières. Linnenkasje, ronde en vierkante, Speel- en andere Tafels, Stoelen met Zwarte en Matten Zittingen, Canapé's. Vuurhaarden. Spiegels. Schilderijen. Bedden met toebehooren, Koper. Tin. Glas- en Aardewerk; eene partij Heeren- en Dames **Laarzen**, Stoffen, Lederen en verlakte **Schoenen**, alles net en soliede bewerkt, verlakt Leder, Pantoffels, Patronen en wat meer zal worden gepresenteerd.

Daags te voren voor een ieder te zien. Nette en zindelijke Goederen kunnen worden bijgebragt. Adres
D. BUCHEL,
Ondernemer van Publieke Verkoopingen.

OPENBARE VERKOOPING

VAN MEUBELAIRE GOEDEREN,

op Woensdag den 9 April 1862, op de Nieuwe Haven, wijk I no. 103, ten overstaan van den Notaris P. VAN DE GRAFT en Getuigen, waaronder een Eikenhouten Boogkabinet. Mahoniehouten Secretaire, Chiffonnière, Kleerkast, Tafels, Stoelen. Ledekanten en Bedden met toebehooren, een gouden Horologie, gemaakt Koper-, Tin- en Glaswerk en meer andere Goederen.

Daags te voren, van 10—3 ure, voor een ieder te zien.
J. DE SCHINKEL, Boedelschikker.

PUBLIEKE VERPACHTING te **Gapinge**, in de Herberg bewoond door A. VAN SORGE, op Woensdag den 9 April 1862, des voormiddags ten tien ure, ten overstaan van den Notaris D. VERHULST, van

VIER PERCEELEN WEILAND, gelegen in Gapinge en Schellach, aankomende het Diakonie-Armbestuur te Gapinge, breeder bij Biljetten omschreven.

De Notaris D. J. VAN DER HORST SERLÉ zal op Donderdag 10 April 1862, des avonds ten acht ure, in de Bovenzaal van de Societeit DE VERGENOEGING, op de Groote Markt te Middelburg, in het openbaar, bij opbod en afslag, verkoopen:

1. **Een WINKELHUIS** en **ERF**, genaamd **de Ooijevaar**, staande en gelegen binnen Middelburg, in de Gravenstraat, wijk I no. 270;
2. **Een Huis en ERF, zijnde eene BROODBAKKERIJ**, mede staande en gelegen binnen Middelburg, in de Sint-Janstraat, wijk I no. 16.

De voorschreven Huizen zullen daags vóór en op den dag der Verkooping kunnen bezigtigd worden, des voormiddags van 9 tot 12 en des namiddags van 3 tot 6 ure.

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal op Dingsdag den 15 April 1862, des avonds 7 ure, in het NEDERLANDSCH LOGEMENT in de Abdij te Middelburg, in het openbaar bij opbod en afslag presenteren te verkoopen:

1. Een **HUIS en ERVE** met uitgestrekten **TUIN**, staande en gelegen in de Wagenaarstraat te Middelburg, wijk D no. 78, Kadaster sectie A no. 703 gedeeltelijk, groot 12 Roeden 75 Ellen;
2. Eene **POORT** of **GANG** met daarin uitkomende **STALLEN, PAKHUIS** en verdere Gebouwen (uitgezonderd de Opstal eener daarin geplaatste Houtloods), gelegen naast het vorige Perceel, wijk D no. 78, Kadastraal sectie A no. 703 gedeeltelijk, groot 7 Roeden 25 Ellen.

Beide Perceelen te zamen in de Grondbelasting aangeslagen op *f* 35,62.

3. Een **HUIS en ERVE**, naast het vorige Perceel, wijk D no. 81, Kadaster sectie A no 678, groot 1 Roede 41 Ellen. Grondlasten *f* 9,13.
4. Een **KOETSHUIS, STAL en ERVE**, in de Pijpstraat te Middelburg, wijk N no. 215, Kadaster sectie B no. 376, groot 81 Ellen. Grondlasten *f* 11,87.

Voorschreven Onroerende Goederen, welke inmiddels UIT DE HAND TE KOOP zijn, zullen kunnen bezigtigd worden: de Perceelen 1 en 2 beide op vertoon van eene toegangkaart, verkrijgbaar bij opgemelden Notaris, Maandag den 14 April, van des voormiddags 11 tot des namiddags 3 ure, en op den Verkoopdag van des namiddags 1 tot 3 ure; en het 4de Perceel op de zelfde dagen, van des voormiddags 10 tot des namiddags 4 ure.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris.

De Notaris P. LOEFF zal op Woensdag den 16 April 1862, des morgens ten 9 ure, onder **Koudekerke**, aan den Straatweg naar Vlissingen, aan en bij het Dorp Koudekerke, op de Hofstede bewoond door MAATJE BOMMELJE, vroeger Weduwe van JOOS BIMMEL, thans Echtgenoot van CORNELIS SCHROEVER, in het openbaar te koop aanbieden:

BEESTIAAL, BOUW-, MELKERS- EN ZOLDERGEREEDSCHAPPEN EN MEUBELAIRE GOEDEREN,

bestaande in: een bruin Merriepaard oud 17 jaren, een bruin Ruinpaard oud 17 jaren, een zwart Ruinpaard oud 10 jaren, een bruin Merriepaard oud 3 jaren, een vos Ruinpaard oud 13 jaren, acht Melkkoeijen, een Kalfdragende Vaars, eene Varekoe, vijf Weivaarsen, zes anderhalf à tweejarige Vaarsen, zeven Kalvers, drie Schapen met Lammers, twee Mestputvarkens, vijftig Hoenders en een Haan, een Wachthond en Kot, twee Menwagens met toebehooren, een Marktwagentje, een Driewielskar, een Waterwagen met Vat, drie Ploegen, vijf Eggen in soort, drie Leggergangen, een Molbord, een Rolblok, een Sleepdeur, twee Kruiwagens, een Handblok, een Zaadzeil, eenige Wagenzeilen, een Windmolen, een Mangelmolen, een Snijbak, een Kortkist, een Stampbak, drie à vier Watertobben, Mestputplanken. Heuldeelen en Posten, Damstaken en Horden, twee Kiekenrennen, een Vleeschblok, eene partij Paardenwant, acht à negen voeren Hooi, 400 à 500 bossen Snijstroo, 2000 groene en 400 drooge Mutsaards, eene partij Zaadstroo, Klinkers, Metselsteen, Pannen en Oud IJzer. — Voorts een Tarwpaard, Graanzeeften, Maten, Zakken, Schoppen, Schalen, Balans en Gewigt, een Karn en Pols, Room- en Melktonnen, en verder Bouw-, Melkers- en Zoldergereedschappen, en eindelijk Meubelaire Goederen, waaronder drie Bedden, Dekens, een bruine Kleerkast, een Klok, een ijzeren Plaat, Tafels, Stoelen, Spiegels, Schilderijen, eene partij Aardewerk en hetgeen meer zal worden geveild.

De Notaris P. LOEFF zal op Dingsdag den 22 April 1862, te **Meliskerke**, in het openbaar te koop aanbieden:

om 10 ure des voormiddags, in de Herberg bewoond door Iz. MATTHIJSSE,

1. Een **HUIS** met **SCHUUR, ERF** en **TUIN**, staande en gelegen op het Dorp Meliskerke, gemerkt no. 6, ter grootte van 20 Roeden 30 Ellen, Kadastraal bekend in sectie D numeris 405 en 406;
2. **42 Roeden 60 Ellen BOUWLAND**, onder Meliskerke, in den Pastoorsblok, Kadastraal bekend in sectie D no. 302. Breeder bij de uitgezette Kaarten omschreven;

en om 1½ ure des namiddags, aan gemeld te verkoopen Huis,

twee Melkkoeijen, een tweejarige Weivaars, twee jaarling Vaarzen, twee beit Lammers, twee Melkgeiten, een Windmolen, een Snijbak, een Handblok, verdere Landbouwers Gereedschappen, Hooi, Stroo en Mest; voorts een Karn en Pols, Melkton en Emmers, de helft in een Tarwzeef en meerdere Zolder- en Melkersgereedschappen; Meubelaire Goederen en Huisraad, waaronder een bruin geboende Kas, een Glazenkas, losse Bedstede, twee Bedden, Dekens, Tafels, Stoelen, eene Kleerkist, Meelkist, Stander, staande en liggende Plaat, Tin, Koper, Blik- en IJzerwerk, Glas, Porcelein en Aardewerk, Spek, Aardappelen en hetgeen meer zal worden geveild.

Inlichting verlangende vervoege men zich ten Kantore van genoemden Notaris, te Koudekerke.

De Notaris P. LOEFF zal op Zaturdag den 26 April 1862, des voormiddags ten half tien ure, te **Hoogelande**, Gemeente Grijpskerke, op de Hofstede bewoond door JACOB KOPPEJAN, in het openbaar te koop aanbieden:

BEESTIAAL, BOUW-, MELKERS- EN ZOLDERGEREEDSCHAPPEN EN MEUBELAIRE GOEDEREN,

bestaande in: een zwart Merriepaard oud 16 jaren, een bruin Merriepaard oud 5 jaren, een bruin Ruinpaard oud 4 jaren, zeven Melkkoeijen, twee Kalfdragende Vaarzen, negen Weivaarzen, zes Kalvers, twee Schapen met Lammers, twee Beiten, een Weer, twee Varkens, 25 Hoenders, 16 Eenden, twee Ganzen, een Hond met Ketting en Kot, twee Menwagens met toebehooren, een Marktwagentje, een Driewielskar, Ploegen en Eggen in soort, een Rolblok, Sleepdeur, Voorsleper, Kruiwagen, Legger- en Veldgangen, Windmolen, Snijbak, Geesselstoel en Steen, Kortkist, Voederbakken, Watertobben, Kaashorde, Kiekenren, Vleeschblokken, IJsslee, Deelen, Posten, Staken en Horden, drooge en groene Mutsaard, Zaadstroo, ongeveer negen voeren Hooi, eene partij Paardenwant en verdere Bouwgereedschappen; voorts Graanzeeften, Zakken en Maten, Karn en Pols, Room- en Melktonnen, en meerdere Melkers- en Zoldergereedschappen, Meubelaire Goederen, waaronder een Bed, Kastje, Stoelen en hetgeen meer zal worden geveild.

VERKOOPING VAN MEUBELAIRE GOEDEREN,

in het NEDERLANDSCH LOGEMENT in de Abdij te Middelburg, Dingsdag 29 April eerstkomende. — Nader en breeder te adverteren.

Goederen willende bijbrengen, gelieve men daarvan zoo spoedig mogelijk kennis te geven aan
J. DE SCHINKEL,
Ondernemer van Publieke Verkoopingen.

De eerst-ondergeteekende aan den tweeden ondergeteekende zijne **AZIJNMAKERIJ** met primo April hebbende overgedragen, zoo hebben zij de eer Begunstigers daarvan bij dezen kennis te geven. De eerst-ondergeteekende betuigt zijnen dank voor de genotene gunst, terwijl de tweede ondergeteekende de vrijheid neemt, onder verzekering van eene allezins soliede en civiele bediening, zich daarin bescheiden aan te bevelen.

Middelburg, April 1862. M. A. 'T GILDE.
J. SNOEP Jr.

De ondergeteekende zijne zaken liquiderende acht zich verpligt zijnen geëerden Begunstigers dezer Stad zijnen hartelijken dank te betuigen voor het hem geschonkene vertrouwen en de begunstiging gedurende een tijdvak van 41 jaren, als Winkelier in gemaakte Schoenen en Schoenmaker. Hij neemt beleefdelijk de vrijheid alsnu zijnen Zoon H. A. J. KLIJBERG, welke zich alhier als **Winkelier en Schoenmaker** heeft gevestigd op de Groote Markt, Wijk C No. 59, met bescheidenheid aan te bevelen.

Vlissingen 3 April 1862. A. KLIJBERG.

Blijkens bovenstaande advertentie de Affaire in alle soorten van **SCHOENEN** en **LAARZEN**, tevens het vak van **Schoenmaker** begonnen zijnde, op de Groote Markt binnen deze Stad, neemt bij de vrijheid zich daartoe bij zijne geachte Stadgenooten en vroegere Begunstigers van zijnen Vader A. KLIJBERG aan te bevelen, de verzekering gevende om eene accurate, soliede en spoedige bediening te zullen verschaffen.

Vlissingen, 3 April 1862. H. A. J. KLIJBERG.

NIEUWE HAMMEN bij S. TEVEL.

Mevrouw van ELDEN, te 's Heerenhoek, verlangt primo Mei eene **Keukenmeid**, P. G., die tevens Huiswerk kan verrigten, voorzien van goede Getuigschriften.

Met Mei eene **Meid** benoodigd. Adres: Boekv. HOUPT.

Een **Boodschapmeisje** benoodigd bij Mejufvrouw STRACKE.

Bij DE GEBROEDERS ABRAHAMS te Middelburg wordt uitgegeven:

ALBUM
VAN
BUITENLANDSCHE LETTERVRUCHTEN.

De 1ste aflevering van het 2de deel van den jaargang 1862, zijnde die van de maand April, bevat de volgende stukken:

De duitsche spoorwegen. — Het gebouw der londensche wereldtentoonstelling van 1862. — De engelsche drukpers.

Prijs per jaargang (naar verkiezing in 4 driemaandelijksche deelen of in 12 maandelijksche afleveringen) *f* 6.—

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.
Uren van vertrek in April.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	3	's morg.	6 ure.	Vrijdag	4	's morg.	10,30
Vrijdag	4	„	6	Zaturdag	5	„	10,30
Zaturdag	5	„	6	Zondag	6	„	10,30
Zondag	6	„	5	Maandag	7	„	10,30
Maandag	7	„	5	Dingsdag	8	„	10,30
Dingsdag	8	„	6	Woensdag	9	's midd.	12 ure.
Donderdag	10	„	8	Vrijdag	11	's morg.	6
Vrijdag	11	„	8,30	Zaturdag	12	„	6
Zaturdag	12	„	9	Zondag	13	„	7
Zondag	13	„	10	Maandag	14	„	7
Maandag	14	„	11	Dingsdag	15	„	8,30
Dingsdag	15	„	11,30	Woensdag	16	„	9,30

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

BIJVOEGSEL
VAN DE
MIDDELBURGSCHE COURANT
van donderdag 3 april 1862. — No. 40.

Zaturdag ll. heeft in de gemeente-gymnastiekschool te 's Gravenhage eene openbare les plaats gehad. Deze inrigting is in den aanvang des vorigen jaars in werking gekomen, onder leiding van den heer Snel, vroeger aan de gymnastiekschool te Arnhem het onderwijs gevende. Onder burgemeester en wethouders wordt het dagelijksch toezigt op deze school gehouden door eene door den gemeenteraad daartoe benoemde kommissie. In de groote, doelmatig ingerigte zaal in de Nieuwe Schoolstraat, heeft men thans aan de ouders der leerlingen en andere belangstellenden de gelegenheid willen verschaffen, van de methode van het onderwijs en de gemaakte vorderingen kennis te nemen.

Algemeen heeft men tevredenheid over de oefeningen, en ingenomenheid met de zaak betuigd. Mogen welligt enkele zich teleurgesteld hebben gevonden, die mogelijk op het zien [illegible] met bijzondere krachtsontwikkeling, hadden gerekend, het meerendeel der toeschouwers zal gewis den indruk hebben ontvangen, dat door de reeks van eenvoudige oefeningen, die zij hier zagen verrigten, en waarbij zelfs duidelijk te zien was, dat geene voorafgaande dressuur had plaats gehad, beter voldaan wordt aan het ware doel der gymnastiek, hetwelk vooral hierin bestaat, om door harmonische, geleidelijke oefeningen der verschillende deelen, de vereischten der gezondheid in het geheele ligchaam te bevorderen, en niet, gelijk nog wel eens gemeend wordt, in het verkrijgen van buitengewone spierkracht of vlugheid.

Een honderdtal leerlingen van zeer onderscheiden leeftijd, (zoo weesjongens, als leerlingen van gemeente- en bijzondere scholen) namen deel aan deze openbare les, waaraan men — ook om den betrekkelijk korten duur van het genoten onderrigt — voor alsnog geen karakter van een zoogenaamd Schauturnen heeft willen geven, doch die daarom door de opvoeders der leerlingen en andere belangstellenden in dezen nuttigen tak van onderwijs niettemin met belangstelling werd bijgewoond. (*Dagbl. van Z.-Holl. en 's Gravenh.*)

Blijkens mededeeling van de heeren P. Bicker Caarten & co., te Londen, agenten voor Nederland op de algemeene tentoonstelling aldaar waren den 28 maart reeds 395 kisten voor de expositie uit Nederland aangekomen en was men er dien zelfden dag nog 300 wachtende.

Men verneemt intusschen, dat de engelsche kommissarissen veertien dagen uitstel hebben verleend voor de inzending der nederlandsche voorwerpen. Vermoedelijk staat dit uitstel in verband met de omstandigheid, dat het tentoonstellingsgebouw op 1 mei a. s. niet geheel gereed zal zijn.

Voorts schrijft men uit Londen het volgende:

„Het zal voor de nederlandsche werklieden die onze groote tentoonstelling wenschen te bezoeken, ongetwijfeld aangenaam zijn te vernemen, dat op dit oogenblik alhier zeer ijverige pogingen in het werk worden gesteld, om hun verblijf in onze hoofdstad zoo aangenaam, gemakkelijk en goedkoop mogelijk te maken. Er heeft zich hier eene kommissie gevormd met het doel om alle vreemde werklieden gedurende hun verblijf in onze hoofdstad te beschermen en zoo veel mogelijk van dienst te wezen. Die kommissie zal in de eerste plaats zorg dragen dat er eene genoegzame hoeveelheid woningen in gereedheid zijn, waar de vreemde werklieden goedkooper en goed kunnen logeren. Er zullen voorts een aantal tolken worden aangesteld, waarvan sommigen hen door het tentoonstellingsgebouw zullen rondleiden, terwijl de anderen hun al de voorname plaatsen en merkwaardigheden van Londen zullen aanwijzen. Tevens zal er een troep kruijers worden georganiseerd, die verschillende talen spreken en die de werklieden bij hunne aankomst alhier zullen afwachten en naar hunne logementen begeleiden. Het is voor de nederlandsche nijverheid te hopen, dat een groot aantal personen van die prijzenswaardige pogingen van gemelde kommissie zal kunnen profiteren." (*N. Rotterd. courant.*)

Benoemingen en besluiten.

RIDDERORDEN. Benoemd tot ridder-grootkruis van de orde der Eikenkroon de vice-admiraal D. Bijl de Vroe, direkteur en kommandant der marine te Nieuwediep; en tot officier dier orde de heer Servais, violoncellist te Brussel.

MARINE. Bevorderd tot kapitein ter zee, de kapitein-luitenant ter zee P. A. Matthijssen; tot kapitein-luitenant ter zee, de luitenant ter zee 1e klasse C. J. Damme; tot luitenants ter zee 1e klasse, de luitenants ter zee 2e klasse: J. B. A. de Jong en E. F. Hänel von Cronenthall; tot luitenants ter zee 2e klasse, de adelborsten 1e klasse: L. A. Walaardt Sacré, F. K. Engelbrecht, J. E. C. Coster van Voorhout, H. A. Sirks, W. J. H. de Kanter, B. H. E. van Woelderen, J. P. Hovij, J. C. Coumans, M. Rochussen, P. M. Cochius, G. Eck, P. Crans, J. F. M. Lange en F. J. Stokhuijsen; tot officieren van administratie 1e klasse, de officieren van administratie 2e klasse: O. Esebauzier en M. J. Duvelaer van Kampen; tot 2e klasse, de officieren 3e klasse: C. C. M. Bervoets, A. L. Thierens, G. H. Verboon en H. J. Adams; tot adjunk-administrateurs, de scheepsklerken: J. M. A. van Roggen, F. A. Frederiks, F. Bamberg en L. G. Sas; en voorts tot officieren van administratie 3e klasse, de adjunkt-administrateurs: E. Canneman, H. L. F. Pluisse, J. Beijer, W. K. Lenting, W. P. J. L. Stort, L. F. C. Seelking en C. J. P. Furnée.

Zijne Majesteit heeft zich voorbehouden, om de adjunkt-administrateurs J. F. J. van Son en F. T. Courier dit Dubekart nader tot officieren van administratie 3e klasse te bevorderen, met behoud hunner rangs-opvolging, nadat zij hier te lande zullen zijn teruggekeerd en het examen voor hunnen tegenwoordigen rang voldoende zullen hebben afgelegd, waartoe zij, ten gevolge hunner uitlandigheid, buiten de mogelijkheid zijn geweest.

Bevorderd tot inspekteur van administratie de officier van administratie 1e klasse J. Opmeer, aan wie tevens op verzoek pensioen is verleend, gelijktijdig met den officier van administratie 1e klasse J. Boom, ter zake van langdurige dienst, respektievelijk tot een bedrag van f 1100 en f 900 's jaars.

LEGER. Benoemd tot kapitein 3e klasse bij het 7e regement infanterie (naar ouderdom van rang) de eerste luitenant van het korps W. Jarman.

NOTARISSEN. Benoemd tot notaris binnen het arrondissement Middelburg, ter standplaats de gemeente Aardenburg, de heer G. Verdooren, kandidaat-notaris te Zierikzee.

Marine en leger.

Naar aanleiding van Zr. Ms. besluit van den 29 maart, wordt de te Vlissingen liggende korvet met stoomvermogen Medusa met den 1 mei aanstaande in dienst gesteld, met bestemming naar Oost-Indië en het bevel daarover opgedragen aan hoogstdeszelfs adjudant in gewone dienst, den kapitein-luitenant ter zee jhr. F. de Casembroot. Voorts worden met dien datum op dit schip geplaatst: de luitenants ter zee 1e klasse B. D. van Trojen, als 1e officier; 2e klasse J. Spanjaard, D. G. E. Wolterbeek Muller en A. J. Thurkow; de officieren van gezondheid 1e klasse C. F. W. Juzi, en 3e klasse H. J. Nieuwkerk; de officier van administratie 2e kl. R. A. W Jacobze, en de scheepsklerk W. E. Muller.

(*Staatscourant.*)

— De Nieuwe rotterdamsche courant deelt mede, dat het transportschip De heldin, bemand met 105 koppen, waaronder 9 gevangenen, den 8 januarij 1862 van Banjoewangie vertrok, in voortzetting zijner reis van Soerabaija naar Nederland. Tegen half junij zal dit schip denkelijk het vaderland bereiken. Het état-major is zamengesteld als volgt: kommandant, de kapitein-luitenant ter zee P. Toutenhoofd, 1e officier, de luitenant ter zee 1e klasse jhr. C. J. P. von Mühlen, de luitenants ter zee 2e klasse J. H. Haakman, jhr. C. C. van der Wijck, H. J. van Broekhuyzen, J. C. Schotel en L. G. C. van Wachendorff van Rijn; de adelborsten 1e klasse M. F. Reeringh, P. C. Pabst, H. van Broekhuijzen en H. J. Borgerhoff van den Bergh en de officier van gezondheid 3e klasse P. W. J. van den Broek. Als passagiers, de luitenant ter zee 1e klasse G. W. C. Westenberg en de 1e luitenant der mariniers W. van Bevervoorde. De gezondheid van état-major en ekipage is uitmuntend.

Gemengde berigten.

Den grijzen engelschen tooneelspeler Charles Kean, wien de verdienste toekomt den smaak voor de werken van Shakespeare te hebben opgewekt, is door de leden van het Eaton college en andere bewonderaars een kostbaar tafelservies aangeboden. — In de omstreken van Meppel is dezer dagen in den stal van een landbouwer een kalf geboren dat de ongewone zwaarte van 55 ned. ponden bezit. — De regtbank te Stuttgart heeft het signalement rondgezonden van zekeren schrijnwerkersknecht, die een middel van bestaan zocht in het verkoopen van haarvlechten, welke hij bij jonge meisjes tot dat einde afsneed. — Een spaansch werktuigkundige heeft eene mechanisch bewerkte hand naar de londensche tentoonstelling gezonden. Zij is zoodanig vervaardigd dat, werd zij geroepen ter vervanging van eene natuurlijke hand, zij voor deze in haar verrigtingsvermogen bijna niet zou moeten achterstaan. — Prins en prinses Hendrik hebben eene bijdrage van f 200 gezonden aan de hoofdkommissie tot stichting van een gedenkteeken aan Joost van den Vondel, ten einde het doel dier kommissie te helpen bevorderen. — In eene jongejufvrouwen kostschool in Pruissen bevond zich sedert eenigen tijd eene hulponderwijzeres, die aan vele bekwaamheden de vatbaarheid paarde om hare leerlingen daarvan vruchten te doen dragen. Zij wist zich daarbij ook van de genegenheid der leerlingen te verzekeren. Door een haar toegezonden doch toevallig in andere handen geraakten brief is thans ontdekt dat zij niets minder was dan — een verkleed student, die door zijn vrouwelijk voorkomen en als dame gekleed zich toegang in de kostschool had weten te verschaffen. — Volgens bij Lloyds ontvangen berigten zijn in de maand februarij in den Atlantischen oceaan niet minder dan 60 schepen verongelukt, waaronder meer dan 30 die gezamenlijk eene lading van 500,000 schepels graan aan boord hadden en van Amerika naar Engeland waren bestemd. — De nieuwe roman „Les misérables" van Victor Hugo zal morgen te Parijs bij Pagnerre verschijnen. Op den zelfden dag zal de uitgever A. Lacroix te Brussel dit werk, reeds thans in negen talen overgezet, verkrijgbaar stellen te Londen, te New-York, te Madrid, te Berlijn, te St. Petersburg, in Italië en in alle groote steden van Europa en Amerika. — In Amerika heeft een duel plaats gehad met getrokken kanonnen tusschen James Blattergowl, een ier, en Grizzlecloughi een schot. Ieder had regt om drie schoten te doen, de laatste met schroot. De partijen stonden elk met hun wapen op een heuvel op drie mijlen afstands. De twee eerste schoten waren zonder uitwerking, het derde nam slechts den hoed van een der sekondanten weg. Daarop laadde Grizzlecloungh in zijn drift zijn kanon met den geschutwisscher en raakte zijn tegenstander zoodanig dat hij letterlijk aan den grond werd genageld. Thans evenwel bemerkte men dat de gloeijende kogels van het tweede schot de prairie in brand hadden doen geraken, zoo dat de heer Grizzleclough en de sekondanten nauwelijks den tijd hadden zich door eene overijlde vlugt te redden.

Burgerlijke stand.

(Van 22 tot 29 maart.)

MIDDELBURG. Eerste huwelijksafkondiging: J. de Muijnck, wedn. 42 j., met P. Gerritse, jd. 42 j. A. M. Ceule, jm. 26 j., met J. J. van de Meeberg, jd. 21 j.

VLISSINGEN. Gehuwd: J. van Rijsbergen, jm. 23 j. met M. C. Azuert, jd. 19 j. G. Philipse, jm. 29 j. met C. H. D'Jonz, jd. 26 j.

Bevallen: H. G. Polkyn, geb. ten Cate, d. E. Verhorst, geb. Koene, d. F. P. Beije, geb. Corveleijn, d. L. Maas, geb. Gielin, d. E. H. Geill, geb. Eysberge, d. A. S. Dorlyn, geb. Herman, d. E. van Duuve, geb. van den Bovenkamp, d. J. Roelofs, geb. Christiaanse, z.

Overleden: Gerrit Huyger, man van L. Willemse, 59 j. E. P. Geill, z. 2 j. H. Verzeveldt, z. 17 j. C. D. Gillissen, d. 14 j. P. van der Bruggen, z. 20 d. G. Morgel, wed. van J. H. Schoonbeek, 68 j. J. van Hoeve, z. 21 m. P. van den Bos, man van A. Homkes, 58 j. W. M. Horbroeckx, d. 16 d. A. Le Roy, z. 6 w. I. Beukenkamp, jm. 39 j.

GOES. Bevallen: M. Proos, geb. Corstanje, d. A. R. v. d. Does, geb. Bosman, d. K. Proos, geb. Allemekinders, d. F. A. Delnaaij, geb. van Duijn, z. C. Harinck, geb. v. d. Berge, z. (levenl.) M. Krijger, geb. Meulmeester, z. (levenl.) N. Bodbijl, geb. Leempoel, z. (levenl.)

Overleden: W. B. Rijn, z. 13 m. J. Kramer, wedn. 82 j. E. J. Walker, d. 10 m. A. C. Greep, z. 20 m. K. J. Vos, jm. 23 j. P. J. Vaes, man van P. J. Steijns, 45 j. J. Moeliker, z. 20 m. P. Sloover, z. 11 m.

ZIERIKZEE. Bevallen: P. de Jonge, geb. Stiphoudt, d. C. Wiltenburg, geb. Bos, z. J. van Westen, geb. Neerhout, z. T. M. Koole, geb. Bas, 2 d. (1 levenloos). G. R. de Bruyn, geb. Meyer, z. N. Z. van Langeraad, geb. Doeleman, z. W. Wetting, geb. Janse, d. J. Enters geb. Courtens, d. C. Keyzer, geb. Paret, z.

Overleden: N. Half, wed. G. Bouman, 93 j. A. G. van der Maas, jd. 17 j. F. Bax, z. 11 w. J. van der Wolff, wed. J. van Adrichem, 85 j. J. Verhoek, wed. J. Baljé, 64 j. J. Geelhoed, vrouw van W. van Westen, 62 j. J. Hoffman, jm. 71 j. W. Bal, z. 8 w. L. Koole, d. 4 d. J. M. de Haas, man van J. de Vlieger, 53 j. J. H. van Nieuwland, z. 22 m.

Thermometerstand.

31 maart 's av. 11 u. 44 gr.
1 april 's morg. 7 u. 49 „ 's midd. 1 u. 54 „ 's av. 11 u. 49 gr.
2 „ 's morg. 7 u. 50 „ 's midd. 1 u. 62 gr.

INGEZONDEN STUKKEN.

Opening van 't kanaal van Gent naar Sas van Gent (4 april 1562).

Drie eeuwen geleden was er te Sas van Gent meerdere drukte en luidruchtige vreugde dan thans.

Den 4 april 1562 werd er met schalmeijen, trommels, pauken, trompetten, pijpen en andere speeltuigen eene groote en merkwaardige plegtigheid gevierd in tegenwoordigheid der schepenen der beide de banken, den hoogbailluw 1), vele aanzienlijke en andere lieden die belang stelden in den bloei, de welvaart en den vooruitgang der magtige stad Gent en onder toejuiching van duizende uit de stad en van elders toegevloeide aanschouwers.

En geen wonder, de hinderpaal was nu uit den weg geruimd, die de bloeijende, handeldrijvende en welvarende, de van ouds in grootheid, magt en aanzien gestegene stad Gent, altijd min of meer deed afhangen van hare magtige nabuur Antwerpen, dat sedert 1511, toen de handeldrijvende portugezen uit Brugge er zich hadden nedergezet, fier en trotsch zijn hoofd had beginnen te verheffen, en door zijne gunstige ligging aan de Schelde den sleutel in handen had zoowel van geheel Brabant, als van de stad Gent in 't bijzonder, wier schepen het daarom naar verkiezing kon laten doorgaan of ophouden, en over wier handel het eene onbeperkte magt kon uitoefenen door het sluiten van — en het verbieden van doorvoer langs — de Schelde. Thans echter was daaraan een einde gemaakt. Met oneenigheid met Antwerpens inwoners, met het sluiten der Schelde, met het verbieden van doorvoer, met het aanhouden van schepen, had de stad Gent voortaan niet langer te kampen; zij behoefde zich voortaan aan Antwerpen niet meer te storen, want thans (4 april 1562) was een kortere, betere, gemakkelijkere, veiligere en voordeeligere waterweg geopend dan de Schelde was. Door aanhoudenden arbeid, door onvermoeide vlijt, door vurigen ijver had zij zich van iedere stad onafhankelijk gemaakt, en eene kortere gemeenschap verschaft met de zee, die hare zeekasteelen torschte. De geboorte binnen hare muren van den magtigen keizer, koning, graaf en heer, was haar in zoo ver voordeelig geweest, dat zij van hem verlof of oktrooi bekomen had om een kanaal te graven van het eind harer rivier bij Roonhuizen 2) tot aan de Honte, tot daar waar thans Sas van Gent ligt.

Thans, 4 april 1562, ruimde men den laatsten hinderpaal weg, die de gemeenschap van Gent met de Honte door het later zoo genoemde Sassche gat en den Brakman in den weg stond. Thans was men met het doorgraven van den Land- of zoogenaamden Joost Hamerlincksdijk zoo ver gevorderd, dat hij over de geheele breedte van 't kanaal kon geopend en weggeruimd worden en het zoete water uit de Leije en Schelde, te Gent in 't kanaal zamengebragt, zich vermengen kon met het zoute water der Schelde en Brakman. Thans, 4 april 1562, werd het kanaal voor de scheepvaart geopend en de waterweg van de stad Gent naar de zee voor den handel, die van de vroegste tijden af hare magt, grootheid en rijkdom had uitgemaakt, ontsloten.

Geen wonder dus, wij herhalen het, dat deze gewigtige gebeurtenis, zoo lang en vurig gewenscht, met groote plegtigheid en vreugde plaats greep en duizende inwoners van Gent, zoo wel rijken als armen, aanzienlijken en geringen, daarbij tegenwoordig waren. De doorn immers die Antwerpen hun zoo lang in 't oog had gestoken, was er nu uit getrokken en hunne schepen, die van heinde en ver, uit oost en west, zoo wel als uit noord en zuid, allerlei schatten en voortbrengselen binnen zijne muren aanvoerden, konden nu gaan en keeren zonder door eene naijverige stad aan- of tegengehouden te worden.

De belangrijke, ruime en groote haven van Damme, waarin eenmaal de fransche koning Philippus Augustus met 1700 schepen gelegen had, was door opslijking en hevige watervloeden, waaronder die van 19 november 1404 en 17 september 1477 veel zullen hebben toegedragen, zoodanig opgevuld,

dat zij voor de scheepvaart onbruikbaar geworden was. De stad Gent, die sedert het oktrooi van gravin Margaretha van Konstantinopel (24 october 1251) langs een kanaal, de Lieve genaamd, door die haven van Damme met de zee gemeenschap had, was nu voortaan van die gemeenschap verstoken en het kanaal was nu even als vroeger de Burggraven stroom, die de oudste gemeenschap met de zee daarstelde, zijn' loop lang Cluizen, Ertvelde en Bouchoute nam, en zich bij Biervliet in de zee stortte, ook voor de scheepvaart onbruikbaar geworden.

Het kanaal, nu zijn' uitloop naar zee missende, was dus van geen nut meer en voortaan moesten de schepen langs de Schelde, voorbij de steden Antwerpen en Dendermonde naar Gent komen. Deze zeer lange en lastige weg was echter ook geenszins veilig, want de geringste twist, de minste oneenigheid met Antwerpen, deed dezen zijne haven sluiten, en den doorvoer langs de Schelde verbieden, zoo dat de gentsche schepen, alhoewel behouden aangekomen, toch door eene vijandig gezinde stad belet werden, hunnen rijken en kostelijken inhoud te lossen, daar waar hij te huis behoorde. De groote schade en het aanzienlijk nadeel dat hieruit voor de handeldrijvende en ijverige gentenaars voortvloeide, de kwelling die zij gevoelden, afhankelijk te moeten zijn van, en gedwongen te kunnen worden door Antwerpen, was oorzaak dat zij, doordien nu sedert 1515 een hunner inboorlingen het roer van den staat in handen had, besloten om een oktrooi of verlof te verzoeken, ten einde een' nieuwen waterweg te delven, die hunne stad weder met de zee in eene meer onmiddellijke gemeenschap zou stellen.

Karel V, steeds nog voorliefde voor zijne stad Gent gevoelende, ofschoon zij dikwijls tegen hem zich weerspannig had getoond, en ook overtuigd dat zulk een stand van zaken eerder den ondergang zijner geboortestad kon na zich slepen dan hij Parijs in Gent zetten zou, gaf haren inwoners den 26 mei 1547 te Tournault (Doornik) het verlangde oktrooi om een kanaal te graven naar de Honte, en alzoo hunne stad als van ouds in eene kortere en veiligere gemeenschap met de zee te stellen.

Dit oktrooi dat in de fransche taal in het 1e vaertboeck op het stedelijk archief van Gent voorkomt, doet ons zien: 1. dat er van Gent tot Roonhuizen reeds sedert eeuwen de burggravenvisscherij bestond 3), door Karel niet oneigenaardig de rivier van Gent genoemd (la rivière 'd icelle ville); 2. dat er van Roonhuizen af langs ter Donk en zoo door de Riemerheide 4) eene oude gracht (un vieilz fouijs), breed 2 en 3 roeden, en diep 2, 3, 4, 5 en 6 voet lag, tot een weinig ten zuiden der thans bestaande brug te Selzaete, ongeveer lang 2000 roeden of 7708 ellen 5); 3. dat die visscherij en dat gedelf slechts moesten worden verbreed, uitgediept, onder een gelijk profil gebragt, en van gras, vuilte en onreinheid ('d herbe et 'd ordure) gezuiverd worden; 4. dat van de brug van Selzaete achter om het huis van een' Nic. de Makere, niet ver van de kapel van Selzaete tot aan het gedeelte van den Land- of Grave Jansdijk, genaamd Joost Hamelincxdijk, een geheel nieuw kanaal moest gegraven worden lang ongeveer 880 roeden (3391 el); 5. dat het kanaal moest uitloopen zeer digt bij den Joost Hamerlincx Sluis 6) in het begin eener kreek genaamd Papegeule 7); 6. dat de gentenaars gehouden waren te betalen en te voldoen de waarde der landen, waar dat nieuw kanaal (fouijs) doorgetrokken werd, met nog 2 of 3 roeden breedte aan iedere zijde (à chasqu'ung côté), volgens schatting van lieden, die er kennis van hebben (eulx en se connaissant), en eindelijk 7. dat de gentenaars ten eeuwigen dage tot hun voordeel zullen hebben de visscherij dier vaart, mits betalende aan den graaf de 5e penning van de waarde dier visscherij.

Naauw was dat oktrooi verleend en de inhoud er van naar genoegen en goed bevonden of de gentenaars sloegen onmiddellijk handen aan 't werk, en met ijver begon men „een arbeijt volle wonders." De aanbesteding van het te graven gedeelte van 't kanaal, volgens 't bestek lang 850½ R. met een beloop van 1¼ op 1, werd gedaan volgens: „Conditie ende bespreken, geraemt ende geresolveert bij schepenen van der keure met ende bij admissie van mijn' heer den dijckgraef van bewesten Yerseke [de dijkgraaf van bewesten Yerseke was toen Corn. Janssons] en de schouthet van Crapendijcke [de schout van Krabbendijke was toen Jac. Hendricx Lettaert] en geschiedde reeds den 6 julij 1547 bij perceelen van 25 R. lang en werd te samen aangenomen voor de som van 1282 £ 7 sch. vlaamsch of 7694,10 gld."

Al de bestedingen van het delven der nieuwe vaart, het uitdiepen en verbreeden der oude gracht, het opvoeren en onder profil brengen der tragels of kanaaldijken, het maken der Zoute sluis *buiten* den zeedijk na te gaan is onnoodig; genoeg zij het aan te stippen dat door Olivier de Vlaeminck, comptoir der penningen, „sichtens (sedert) 18 julij 1547 tot ende met kerssavond 1553 uitgegeven werd de somma van 14365 £ 6 sch. 2 gr. en 7den: paijement of ongeveer 86191,87 gld." Terwijl men reeds eenige bestedingen voor het graven der vaart gedaan had, ging men den 25 augustus over tot het besteden van den vingerling *buiten* den landdijk bij de Joost Hamerlincx sluis, ten einde daarin de groote zeesluis te kunnen bouwen. Deze vingerling, in omtrek lang ongeveer 570 ellen, moest één voet hooger zijn dan de landdijk, aan beide zijden een gelijk beloop hebben, en wel gemat en gekramd zijn op de drie voet dikke laag koornaarde of klei, kostte 1862 gld. en was met de sluiskom gereed in 1551, want den 29 augustus van dat jaar des namiddags ten 3 ure legde de ridder Antonie de Baenst, heer van Axpoele, Hansbeke enz., toen voorschepen van Gent, den eersten steen der sluis buiten den landdijk, genaamd „Soute Speije," volgens dit door den kronijkschrijver Marcus van Vaernewijk gemaakt intricaat jaarschrift:

Gaet anderhalf mile met de Waelen,
En vind Vier Werf 't paCk Godts seer exCellent,
Met elf Lamsmoeren en wilt nIet (niet) falen,
doen Was in 't Sas den eersten steen doen leCghen 't Chent
Van m. r. Antone de Baenst VoorsChepen Van ghendt.

Hier met het delven van 't kanaal, daar met het oprijden der tragels, ginds weder met het bouwen der sluis en het uitdiepen der schutkolk voortgaande, was men eindelijk in 1556 zoo ver gekomen dat men ook beginnen kon met het leggen van den eersten steen der Zoete Speije op ongeveer 1000 voet afstands van de Zoute sluis. Deze plegtigheid geschiedde den 8 mei 1556 door den „goeden ende edelen heer Adolf van Bourgondië, ridder heer van Wacken enz." (zie aant. 1), onder het bedrijven van groote vreugde en in tegenwoordigheid van duizende personen, die het welvaren der stad beminden. Ook deze gebeurtenis heeft voornoemde geschiedschrijver vereeuwigd door dit jaarschrift:

O NeptVnVs! dood de poInte Vloeijende zeebaeren,
En EolVs laet de kooplIen In goede spoeD Vaeren,
Want Adolf Van BoVrgoIgne den eersten steen leij
In 't soet Sas Van Gend, den achtsten In Meij. 8)

Zoo naderde men eindelijk door aanhoudenden arbeid tot het laatste deel en wel tot het uitdiepen en verbreeden van de burggravenvisscherij; terwijl men hiermede een' aanvang begon te maken, vroegen de schepenen van Gent in 1561 aan graaf Philips of liever gezegd aan de gouvernante Margaretha van Parma om het leenregt niet alleen over deze vaart en trekweg (chemin de halage) maar ook over de overblijvende landen, die zij hadden moeten koopen (dont ils n'avoient pû se dispenser de faire l'acquisition); dit alles werd hun bij besluit van 28 julij 1561 toegestaan.

Eindelijk brak de tijd aan dat de onmiddellijke gemeenschap van de stad Gent met de zee in zoo ver gereed was, dat zij alleen nog door den „Landtdijck" gehinderd werd vrij en onbelemmerd hare schepen in zee te zenden. Ten einde nu ook deze laatste hinderpaal uit den weg te ruimen verleende koning Philips den 2 januarij 1562 een privilegiebrief om „bij middele van twee rabotten ofte sluijsen te moghen deursteken den Landtdijck ligghende thenden (aan 't einde) huerlieden nieuwe gedelf genaempt 't Sas;" deze brief doet ons ook nog zien:

1. dat niemant wie hij waere op denselven Landtdijck eenigh goedt ende Coopmanschappen ontlaeden, stapelen ende vercoopen zou moghen;

2. dat den Gentenaers om in hunne groote excessive kosten ende andere misen, die zij reeds gedaan en nog doen moeten, te gemoet te komen, verleend werd „eeuwighe vrijheijt ende exemptie van alle tollen, die men op 't voorseijde passage zoude willen eischen; 3. dat van de schepen, passerende door de nieuwe vaart, men niet betalen moet „'t recht van onse tollen van Repelmonde, Dendermonde en Brabant, nog (noch) van Zeelandt, Rooversbrugghe en den Ruddertol 9); 4. dat alleen van die schepen zal „ghelicht worden die andere rechten ghenaempt 's Heeren Geldt en de IVambachten. [Ook de haring in Vlaanderen binnen komende was belast met 's Heeren geld ad 15 stuivers het last. De schepen, die de nieuwe vaart door gingen moesten 6 en 8 stuivers betalen. De tollen, het bodem en havengeld en van de IV ambachten, dat men plagt te betalen te Biervliet, Assenede, Bouchoute, Watervliet en Neuzen, moest voortaan te Sas van Gent betaald worden]; 5. dat van den tol van Biervliet alleen de schepen van Gent en die voor hem bevracht zijn uitgezonderd waren, en eindelijk 6. dat de tollenaar (wacht ofte guarde) zijn verblijf hield „an de passage 't Cuipgat" 10). Thans van Philips verlof bekomen hebbende tot het wegruimen van den laatsten hinderpaal tot het doorsteken van den zee- of landdijk, draalden de gentenaars niet om ijverig aan 't werk te gaan, ten einde spoedig van den jaren langen arbeid en de buitengewoon groote kosten voordeel te kunnen trekken, en door het openen van eene vrije, onafhankelijke en onbelemmerde gemeenschap met de zee, reeds van ouds de bron hunner rijkdommen, de kroon op hun werk te zetten; zoo waren zij dan den 3 april zoo ver gevorderd, dat de zoute sluis afgevoerd was en hun niets meer hinderde om den volgenden dag het kanaal voor de scheepvaart te openen.

In het begin hebben we reeds gezien hoe den volgenden dag (4 april 1562) de opening van het kanaal plaats greep, en hoe die voor Gent zoo belangrijke gebeurtenis, met groote plegtigheid en vreugde door zijne inwoners en duizende andere toeschouwers gevierd werd. Wij zullen derhalve daar niets meer bijvoegen, maar slechts nog aanstippen dat den volgenden dag, zijnde den 5 april, het eerste schip, een haringschuit van Dordt, en gevoerd door schipper Pieter Jacobse Soetemelk, geboren te Lekkerkerk, door het kanaal naar Gent ging en aan het Kuipgat loste, om over te gaan tot eene korte beschouwing der gevolgen uit de vervaardiging en opening van het kanaal voortgevloeid, alsmede tot eene korte opsomming der belangrijkste gebeurtenissen die het jonge Sas heeft moeten ondergaan, eer het door Parma in 1583 werd ingenomen. Bekleedt de bloei, welvaart en rijkdom die men tot heden toe in Gent opmerkt, eene eerste plaats uit het kanaal voortgevloeid, de tweede plaats mag ongetwijfeld innemen het stichten van de gemeente Sas van Gent; ja aan het graven van dat kanaal, aan het leggen der sluizen of sassen is die gemeente, tot in 't begin dezer eeuw eene sterke vesting, haren oorsprong verschuldigd. Toen eenmaal besloten was waar het te graven kanaal aan den Joost Hamerlincx dijk zou uitkomen en de werkzaamheden aan het kanaal en de sluizen dáár een aanvang namen, zullen veel dijkwerkers, timmerlieden, metselaars enz. zich dáár hebben nedergezet, terwijl de stad Gent daar hare opzigters, werkbazen, ontvangers enz. wel zal gehad hebben.

De gentenaars begrepen ook zeer goed, dat als eenmaal het kanaal, voortaan hunne haven, gereed was, die niet onbeschermd kon blijven en de schepen op de reede of in de schutkolk verzekerd moesten zijn tegen eenigen vijandelijken aanval. Zij begonnen daarom in 1560 reeds de sluizen te beschermen, eerst door een hoornwerk, vervolgens door meerdere versterkingen, zoo dat later de door vestingwerken omringde sluizen en schutkolk den naam kregen van „'t hooghe Zas vā Ghendt," in tegenoverstelling van de plaats door de burgemeesters K. van Ydeghem, heer van Busbeke, en Joost van den Brakele, ten westen van het kanaal door vestingwerken omringd, die den naam kreeg van „'t laeghe Zas vā Gendt" — 11).

Ten einde te toonen hunne hoogheid en vermogen van wet te stellen en regt te doen op het nieuwe sas, rigtten de gentenaars den 1 mei 1562, met verlof van koning Philips, daar eene galg op.

Den 8 julij 1564 kreeg de magistraat van Gent van P. Bernart berigt dat de verlaatgaten der Zoute spuije, staande naast Axel, benevens de toren ingestort waren; dien ten gevolge werden zij in 1565 besteed voor f 10,000 om geheel afgebroken en 300 voet achteruit geplaatst te worden, doordien men oordeelde dat het sas te groot was. Van deze nieuwe sluis werd de eerste steen gelegd den 8 mei 1566 in tegenwoordigheid van den vromen en edelen ridder jhr. Jan Damman, heer van Oomberge, Varnoisier, Burggracht en Vromenhove, voorschepen der Keure, benevens in die van eenige andere heeren uit den raad (banken) van Gent.

Ook deze onderneming heeft meergemelden geschiedschrijver aanleiding gegeven tot het opstellen van dit jaarschrift:

Jan heere Van OoMberge door goeden raed,
Heeft dit Sas volstiCht aLsoo 't heden noCh staet,
WeL sterCk van steenen boven en onder
Die 't siet, aensIet een WerCk voL wonder.

Den 21 mei van het jaar 1572 's avonds tusschen 10 en 11 uur kwamen de watergeuzen van Vlissingen voor Sas van Gent. Zij staken de sasdeuren, bruggen en veel huizen in brand en namen 4 schippers gevangen, terwijl de baillu̅w G. Brecht (aangesteld den 29 december 1568) en de kaaimeester Jan Damman met 40 man naar Gent vlugtten 12). Deze sasdeuren, bruggen en sluizen werden slechts in 1577 hersteld, zoo dat den 7 april de schepen wederom konden doorvaren.

De stad Gent, van wier lotgevallen Sas van Gent in het begin geheel afhing, teekende in 1579 de Unie van Utrecht, viel dus den koning van Spanje af, koos de staatsche zijde en deed aan Willem I den eed van getrouwheid. De spanjaarden zaten echter ook niet stil en, geholpen door den verrader Servaas van Steeland, ridder, heer van Wissekerke, sedert 1562 hoofdbailluw van 't land van Waes, wreekten zich op de afvallige gentenaars en namen den 20 of 22 october 1583 bij verrassing Sas van Gent in; hoe zich zulks heeft toegedragen is, zoo ver wij weten, niet bekend; genoeg zij het dat het geschiedde en dat de gentenaars voor eenigen tijd van hunne haven verstoken waren, want de spanjaarden zullen de schepen naar het vijandelijke Gent bestemd, wel niet doorgelaten hebben.

Wat Sas van Gent onder het beheer der spanjaarden heeft ondervonden is niet ter onzer kennis gekomen; slechts na de inneming van prins Frederik Hendrik in september 1644 zijn ze ons gedeeltelijk bekend. Doordien onze taak niet is de lotgevallen van die gemeente na te gaan, maar wel om de opening van het kanaal te herdenken, en wij zulks naar de echte bescheiden meenen gedaan te hebben, zoo eindigen wij met den wensch dat het kanaal nog eeuwen lang voordeel, rijkdom, welvaart, magt en aanzien moge toebrengen niet alleen aan Gent maar vooral aan de gemeente onzer inwoning, sedert het begin dezer eeuw ontdaan van alle sterkte, aanzien en welvaart, en door het goevernement medoogenloos aan verval prijs gegeven.

Sas van Gent, maart 1862. F. CALAND.

AANTEEKENINGEN.

1) De eene bank heette van der Keure (de la Keure) en de andere van den gedeele (des parchons). De hoogbailluw heette Adolf van Bourgondië, ridder, heer van Wacken, Capelle, Cathem enz., was onder-admiraal der nederduitsche zee en later goeverneur van Zeeland.

2) Roonhuizen (maison rouge) heette vroeger »ter Licht;" een weinig noordelijker aan de andere zijde van 't kanaal ligt nog »ter Donct."

3) Den 26 augustus 1329 werd de burggraven visscherij (pêcherie des châtelains) met alle regten en voordeelen door Maria, burggravin van Gent, echtgenoot van graaf de Melun, afgestaan aan J. de Pauw, in naam der stad handelende, voor 50 livres de gros tournoys.

4) Naar onze meening vergist zich de heer Dresselhuis, wanneer hij op bladz. 88 van zijne »aloude gesteldheid van Zeeland" zegt, dat de Riemsche heide het Pagus Rien der Xde eeuw is. Wij passen dit Pagus Rien toe op het land van Rijen, later het markgraafschap van Antwerpen.

5) Eene gentsche roede, lang 14 voet, doet 3,854 ned. ellen.

6) Door de Joost Hamerlincx sluis waterde het ambacht van Assenede uit en werd er bij gevolg door onderhouden. Deze sluis lag ongeveer waar thans de Amelia sluis ligt, voor het bastion Hollandia te Sas van Gent.

7) Deze kreek Papegeule is duidelijk aangewezen op de kaarten 613 en 614 van het provinciaal archief van Oost-Vlaanderen te Gent; in den polder St. Albert (1610) is er nog eene sprank van aanwezig, zie: »carte topographique des rives de l'Escaut, par A. E. G (heldolf.)"

8) Amand de Bast in zijne »Notice historique sur l'ancien canal du Sas etc.," doet deze steenen van de beide sluizen op een dag leggen en wel den 25 augustus 1551. In den korten inhoud der vaartboeken hebben wij gevonden: »15 mei 1561; eerste steen geleyt der Soete Speije op 't Sas door Jan van Pottelsberghe, 2e schepen der keure." De datum 8 mei 1556 van Marcus van Vaernewijk, die denkelijk wel een getuige dier plegtigheid zal geweest zijn, houden wij voor den waren. (hij werd geboren 1518 en stierf 1568).

9) De tol van Rooversbrugghe en den Ruddertol zijn mij onbekend.

10) Kuipgat (trou de bastion) had zijn naam van een oud bastion, gebouwd in 1228. Digt bij dit Kuipgat was het bureau van den haringkeurder Jan Lammes (Jan de Lancre) van Vlissingen; de straat heet tegenwoordig nog Pekelharingstraat.

11) De magistraat van Gent stelde toen het bestuur van Sas van Gent aan; dit heeft denkelijk geduurd tot dat Parma den 20 (22) oktober 1583 er zich van meester maakte. De vestingwerken aan de oostzijde van het kanaal zijn slechts aangelegd na de overgave van prins Frederik Hendrik in 1644.

12) Het waren slechts 50 watergeuzen van Vlissingen. Er waren toen te Sas van Gent slechts 16 mannen, waarvan er alleen twee gewapend waren met musketten.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.